

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

EMBLEMA CONTEMPORANEITĂȚII

Ilustrativ pentru ceea ce înseamnă starea la zi a muncii și vieții unei întregi țări, emblema contemporaneității sale sub toate aspectele materiale și spirituale ale existenței, acum în pragul împlinirii a două glorioase decenii ale epocii cu nume de citor, Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale se constituie într-un fapt de natură politică și socială de o cuprinzătoare și puternică evidență. Este acest specific și dens moment în sfera căruia se cuprind, cu puterea reflecției și analizei, din perspectiva și la altitudinea mereu ridicată a realității, spații întinse ale activității economice și sociale, având cu precădere relieful faptelor și, de bună seamă, consonanța de spirit, argumentul ca și justificarea înaltă, cât mai exactă, a tot ceea ce ne propune un prim și laborios bilanț. De aici, din acest unghi, dovezile sînt mai mult decît concludente. Cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în acest context important și reprezentativ for democratic, aduce în atenție o largă problematică economică, politică și socială și conferă răspunsuri pe măsura pentru modul cum este văzută unitatea eforturilor tuturor oamenilor muncii, ale întregii noastre națiuni, în împlinirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului și Programului de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Documentele adoptate de plenară, dezbătute, propuneri care s-au formulat ca și întreaga atmosferă ce a caracterizat această puternică manifestare a democrației noastre muncitorești-revoluționare și constituie, așa cum sublinia secretarul general al partidului, un exemplu grăitor în ceea ce privește felul în care întreaga națiune acționează cu înalt simț de răspundere pentru înfăptuirea progresului continuu al țării, a viitorului socialist și comunist. Realizarea prevederilor planului economic pe acest an, ultimul al cincinalului în curs și abordarea, încă de pe acum, în proiectie de cifre și prevederi — a planului unic de dezvoltare economică-socială pe 1986, primul an al următorului cincinal — cel de al optulea din seria etapelor înfloririi noastre materiale și spirituale — au o putere de semnificație care depășește momentul propriu-zis al actualității și ne dă o largă vizuire asupra a tot ceea ce înseamnă un destin în neîntreruptă și laborioasă desfășurare a muncii și creației în toate domeniile și sectoarele de activitate. Planul cincinal viitor și, deci, și prevederile pentru 1986 — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, accentuează dezvoltarea intensă a industriei și celorlalte sectoare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții. Prin planul pe 1986 intrăm în etapa nouă a revoluției socialiste, bolăvitoare pentru înfăptuirea programului de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre societatea comunistă.

Problemele abordate de secretarul general al partidului vizează întregul ansamblu dezvoltării noastre pe mai departe și suscită, prin particularitatea lor, atenția și interesul întregii societăți. De la perfecționarea muncii, a producției materiale după criteriile și cerințele unei cit mai dinamice vizuiri despre progres și civilizație și pînă la edificarea unei noi conștiințe, a unei adevărate înaltate, respicțare care să propulseze spre fapte și atitudini pe măsură, să probeze înalte scopuri și înalte înțelegeri ale muncii și vieții. Să acordăm, cere secretarul general al partidului, mai multă atenție ridicării conștiinței politico-ideologice, formării conștiinței socialiste, astfel încît fiecare om să muncească și să trăiască în toate împrejurările, cu conștiința deplină că și face datoria față de patrie, față de partid, față de socialism, față de viitorul României.

Serviziul nostru și datorile înseși ale artei, se află aici cerința și mobilul mereu viu ale culturii și artei după potrivă și în relieful cărora înfățișează necontenit o mare dragoste și o mare înțelegere pentru lumea de gânduri și sentimente ale fauririi omului. Patriotismul creației primește astfel confirmări noi și se transformă într-o valoare supremă a existenței prin creația ceea ce, în lumina epocii pe care o împlinim și o sârbătorim în durată celor două glorioase decenii, semnifică însăși realitatea cu maxima ei putere de spirit și puterea ei vie, mereu trează, de a se împlini. O neîncrețită confirmare, durată de fapt a unui demers esențial cu privire la soarta și condiția umanității, a civilizației lumii în care trăim și ne edificăm și strînsă relație cu propriile noastre cerințe și posibilități, se realizează prin fiecare act al politicii noastre, prin fiecare acțiune la baza și în perspectiva căreia este așezat ca temelie vie, puternică, un amănunțit concret, de esență, cel al gândirii și faptei revoluționare. Pacea este problema fundamentală a zilelor noastre, ea este speranța de azi și de mine a planetei, constituia acestei lumi în permanență construcție. „Sintem hotărâți să facem totul, spune secretarul general al partidului, pentru a contribui la întărirea solidarității și colaborării cu toate forțele progresiste și antimperialiste, cu popoarele de pretutindeni, avînd ferma convingere că și în puterea tuturor acestor forțe, a popoarelor de pretutindeni și acțiunii unită și la viață”. Este acesta consensul de inimă și rațiune prin care se exprimă de fapt întreaga noastră istorie și deci viața și munca, este consensul de voință și acțiune prin care se exprimă toate generațiile țării și poartă la orizontul conștiinței lor lumina acestei epoci de maxim relief.

Luceafărul

TINĂR IN AGORA

Timp de pace

Încă stăm să ascultăm poveștile eram preferată a bunicii. Cei alți nepoți se plictiseau ușe, trînteau cite-un „pe asta ne-al mai spus-o!” cu destul de necuviincioasă sinceritate și-alergau la duzi ori la cireșii a-mari să-i mai însemnească de roade. Dar eu nu. Aveam (pe- atunci) talent de ascultător. Mă așezam, întocmai ca-ntr-o descriere dulce-moldovenească, pe scîntîn și-ncepam să ascult poveștile. Ele erau, bineînțeles, aceleași și cînd bunicii se mai încurca la cite-un amănunt li săream iute în ajutor. Faptul că amîndoi știam exact totul despre ce ne vom spune cred că-mi dădea o stare de plăcută siguranță. Gama stărilor pe care trebuia să le traversez era mereu aceeași. Începea cu sin-

ceră revoltă împotriva așezării lor neamului românesc, continua cu mîndria sinceră în fața faptelor vietești și culmina apoteotic cu emoția înlacrimată. Aveam deosebită preferință pentru luptele de la Mărășești, acolo „se distînse” bunicul, cum scria negru pe alb într-o diplomă lucioasă și-nflorată care însoțea decorația. Din primul război mondial memoria mea afectivă reținea imaginea unui bunic blond și tînr, lăsînd la o parte trebuirile sale pădărărești și ducîndu-se la Mărășești să-și dea viața la nevoie pentru țară. Din al doilea, suflul meu de copil păstra o cescuță ciobită pe care scria Cleopatra Lorințiu

Continuare în pag. a 7-a

Victoria Milescu

Însemnări

de Edgar Papu

În aprilie s-au împlinit 15 ani de cînd a avut loc la Lisabona un fapt cu totul memorabil pentru noi: apariția unei drame intitulată *Catedrala* (A catedral) Autorul era cunoscutul poet, dramaturg și om de cultură portughez, Julio Dantas. Această excepțională personalitate culturală care a lăsat în urma sa peste 55 de lucrări literare, ilustrează deosebit prima jumătate a veacului nostru. *Așadar, drama Catedrala*, ieșită la lumină în aprilie 1970, este postumă.

Această dramă ne solicită și un interes obiectiv pentru valoarea ei intrinsecă, dar mai cu seamă unul subiectiv, fiindcă dezvoltă nu altceva decît motivul românesc al Mesterului Manole. Și nu este vorba de o simplă analogie, oșă cum se întîlnește adesea în istoria literaturii, ci chiar de însușirea efectivă a legendei noastre. Transmiserea acestui motiv se datorește, aproape cert, Einei Văcărescu. Ca delegat al țării sale la Societatea Naționalilor, Dantas a rămas ani de zile la Geneva, undă a cunoscut-o pe marea româncă, aceea care, în strădăniile, nu pierde nici un prilej de a-și sluji patria. Inteligența ei a putut, deci, să facă atenție pe un om ca Julio Dantas. Așa poate fi explicată fenomenul dramaturgic față de unele motive românești, în primul rînd față de legenda Mesterului Manole.

Prin generalitatea lui Paul Anghel am fost în măsură să străbat și chiar să analizez detaliat această lucrare dramatică. Pe copertă, în fotografie monocromă, jucată pe nuanțe de albastru, ni se înfățișează mare edificiul Curții de Argeș. În interior, pentru cititorii de limbă

Continuare în pag. a 2-a

OPINII

Pornind de la premise...

lectura recentelor *Caiete critice* (nr. 3-4/1983) dedicate *Poeziei tinere* lasă, înainte de orice, un sentiment de perplexitate. Un preambol istoric-literar, cu articole semnate de Mircea Iorgulescu, Ov. S. Crohmăniceanu, Nicolae Manolescu, încearcă să fixeze un cadru, urmărind pe scurt evoluția poeziei românești în ultimele patru decenii. Vorbind de „întrebuțurarea noțiunii de „generație” într-un „mod abuziv” („Judecînd după afirmațiile, curente, un amator de statistici ar putea constata ușor că în

Ivirea țării

Te arăți în lumini și-n tîrîni în oglinda versului scîpîrînd în soarea neliniștii, înaintea marii lucrări din a pluga-o a ride și a lîng-a mereu de la capăt ne urmărește noaptea, în somn cu machetele siderale plîngetele albastre ale zorilor încercînd să vadă cartea noastră de capătii cea mai clară

Victoria Milescu

PREZENȚA TINĂRULUI SCRITOR

Modernitatea activă

Prin Poetica lui Ion Barbu (1978), Teomarcabla lui monografie, Dorin Teodorescu alege calea așteptată a lecturii constructive care, în orizontul adevăratelor consacrate, caută puncte de vedere noi, proiectînd cu gravitate și metoă, cu răbdare și decizie, un sistem critic adecvat universului imaginar barbian, cameleonic și acaparator. Dincolo de elogi și contestări, cercetătorul crede într-o ordine superioară a poeziei. Apreciață, rînd pe rînd, ca „lucrare foarte meritorie” de Șerban Cioculescu sau ca încercare exegetică tributară de către Marin Mincu („descriează cam aceleasi simboluri ea și noi”), cartea lui Dorin Teodorescu are certe calități și, ne îngăduim să credem, reprezintă o contribuție durabilă în spațiul de grație al jocului secund. Eșajul își asumă dificilul rol de mediator între opera și publicul avizat, printr-o interpretare curajoasă, din care nu lipsesc accentele polemice, dar care se menține tot timpul într-o poziție de echilibru. Raționamentul critic nu în-

cearcă să surprindă, ci să convingă și, de cele mai multe ori, reușește. Reconstituirea unei poetici și un act de curaj, mai ales în cazul autorului *Ritmurilor pentru uniiile necesare*, a cărui creație atît de restrînsă ca volum a beneficiat de numeroase abordări. Pentru Dorin Teodorescu, poetica „implicată” a lui Ion Barbu, singura în măsură să omologheze autentică voce interpretativă, apare ca rezultat a tensiunii dintre postulatele pure și inclinațiile relativ obscure ale poetului. Laborioase și pătunzătoare, disocierile între poezia pură și poezia ermetică, între ermetism și dificultate sînt de fapt expresia unei formații solide. Ermetismul barbian e definit, astfel, drept efort modern de a face prezente și sensibile legile unei armonii ce își are originea nu în reprezentări date, ci în teritoriul posibilului, „într-o lume situată dincolo de realitate și în afara timpului”. Fără îndoială, în structura simbolului ermetic barbian descoperim intenția de reconciliere a contrariilor, de unificare a existenței în spirit. Artă combinatorie și sincretică, poezia lui Ion Barbu realizează, în punctul de pornire, o inedită sinteză între propensiunea spre esență a poeziei pure și sugestivele picturii nominative. În același timp, transpune un mod modern de a gândi poezia, în consens cu spiritul științei contemporane, chiar și în intenția de a-i transfera funcții ale culturii ezoterice, fapt ce presupune demersul interpretării unui fond ocult și constituirea unei elite receptoare. Pentru că, în acest fel, specializarea matematică s-a propagat în cîmpul poeziei, luînd forma „mitică”, absolută, a inițierii.

Deși puține și derutante, scrierile barbiene indeplinește exigențele Operei coerente și unitare. Discontinuitățile cele mai frapante se manifestă după Dorin Teodorescu, la nivelul convențiilor care regizează poezia și nu la cel al „formațiilor simbolice”. Criticul urmă-

Costin Tuchilă

Continuare în pag. a 6-a

Proletari din toate țările, uniți-vă!

DOUĂ DECENII DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

Adevărurile literaturii

Cit dătează civilizația modernă aceste dimensiuni fundamentale a culturii, care este literatura? Afirmația descurajantă de altfel de-a lungul ultimelor două milenii, după care arta ar fi visul mereu reprimat, către absolut, al omului, adică un mod superior de-a aspira la irealizabil, nu a făcut-o mai vulnerabilă, dimpotrivă. A ne imagina o glorie a templelor de piatră, marmură sau oțel printr-un straniu paradox lipsită sau oțel de cultură ar fi ca și cum am lua de la alt capăt istoria subiectivă și altă de subtilă a evoluției inteligenței umane avînd drept mator al ei un fel de intelopt, totuși, însă și orb și mut, care neputînd comunica în graul oamenilor, rămîne un semn de întrebare într-o existență inutilă, lipsindu-i spiritualitatea. Azi știm că imperiile care n-au avut o cultură ci doar temple, s-au stîns în mister parcă pentru a prolifera la nesfîrșit viziunile ipotetzelor și straine de caligrafia memoriei și de semnele despre inflorire, viață, marea și căderea lor, și-au secătuit de esențial, fie și fără voia lor, însăși posteritatea.

În acest sfîrșit de veac suprasolicitat de atît de densul revirmant-al științelor și tehnologiilor se meditează parcă mai puțin ca orînd la funcția literaturii. Cîrcul prin lume și ideea pragmatică și deopotrivă superficială a competitivității, de o parte fiind literatura, de cea-

laltă parte cinematograful, televiziunea și alte mijloace sofisticate de captare a interesului general. Unii sociologi sînt de părere că literatura pierde teren, cum s-ar zice, în această concurență, prefigurîndu-i-se un tot mai fășis dezinteres obtesc; alți specialiști în sondaje de opinie avertizează mai ales timnetul asupra superficializării spiritului și chiar a cunoașterii. Iar în acest timp de campanie a priorităților se scrie pretutindeni literatură, și cred că astăzi se citește mai mult ca orînd.

O amnezie deloc contaminantă, din fericire, însă fluctuantă? Fîrte, făcînd se uite înecori o banalitate asemănătoare relației dintre brazda și sîmîntă: fără cultură, deci și fără literatură n-ar fi fost cu puțință înflorirea științelor și tehnologiilor de azi. Nu împlîntor aproape că fără excepție oamenii de știință ai ultimelor secole au fost în egală măsură și oameni de cultură nu puțin dintre ei — e deajuns să ne amintim doar de un Einstein — fiind chiar creatori de literatură. Aceste banalități cred că trebuie repomenite ori de cite ori se extinde părea în lumea contemporană, că literatura ar fi pur și simplu un divertisment, un mijloc de relaxare; această opțiă nu are nimic a face

Ion Ţugu

Continuare în pag. a 7-a

Faptul real și oglinda artistică

Sinceritate, lată un cuvînt care a exercitat și continuă să exercite, o atracție magică. Orice profesie de credință, respectabilă trebuie să-l cuprîndă. Dacă răsornim tobla cuvîntelor folosite în festivitatea unei asmenenei împrejurări nu se poate să ne-l găsești inventariat undeva. Sau măcar ascuns într-o perfrază, deloc ermetică. Un fel de sesam deschînte-te. Deschiderea fiind în egală măsură spre afară — fiecare își exhibă garanțiile, bonitatea! — dar și spre sine însuși. Sînt foarte puțini cei care își declară plăcerea, sinceritatea sau nu, de a trucea (troca). Iar dacă o fac iese aproape automat din jog. Pentru că o minciună declarată devine, printr-o sarădă veche a logicii, adevăr. Adevăr însemnînd (?) sinceritate. De-aia un cuvîntul a început să se locească pe la tivuri. Totuși rămîne, încă, indispensabil. Revizînd, el sau haloul lui, ciclic în mărturisirea unui comportament estetic (se înțelege, sper, că nu a fost și nu va fi vorba nici un moment, despre caracter).

Ca dialectica aceasta a sincerității-nesincerității să aibă un capăt (nu am spus un răspuns) trebuie, parfrăzîndu-l pe enciclopedist, să alegem teritoriul pe care o situăm. Termenii discuției, iar dacă nu este vorba despre caracter înseamnă că nu poate fi vorba nici despre scriitor ca ins civil. Ceea ce se verifică prin cenzura sincerității nu este scriitorul ci opera. Mai departe se va vedea, cred, de ce nu scriitorul este în discuție. Chiar dacă el afirmă cu nedismulată certitudine a unei absolutuini acordate, eu sînt sincer, iar nu opera mea e sinceră.

Pornind de la ceea ce pare a fi de evidență: în literatura-document trebuie să existe cu necesitate o corespondență între faptul real și „ogînda” sa artistică. Dacă un scriitor omite voit un eveniment semnificativ sau îl trucează ceea ce rezultă este un fals. În fond destul de puțin pernicios pentru că este relativ ușor demontabil. Nu despre sinceritatea operei poate fi aici vorba ci despre exactitatea sau riguroza informației. Prezentarea unui eveniment într-o operă care se revendică cel puțin în egală măsură istoriei ca și literaturii, nu poate da loc niciunei echivoc. Napoleon a pierdut Waterloo, oricît speculații ar putea genera ipoteze, întzirii unui general. Interpretarea semnificativei unui eveniment istoric în limitele acestui „gen” literar poate genera o operă neverosimilă, sau nemotivată sau, repet, speculativă. Calificativul de sincer (sau nesincer) nu-și găsește, în nici un caz, locul aici. Fiindcă ceea ce se re-crează (mai exact ar fi spus rememorează) este un univers perfect determi-

nat sau determinabil. Mutarea preferențială a centrului de interes pe anumite zone ale evenimentului este doar un act de opțiune în alegerea elementelor de iradiere a aceluși eveniment. Adică ceea ce face, cu alte instrumente în lîng-o altă finalitate, este istoricul, care nu poate fi tratat pentru atitudinea sa partizană (și care istorie nu e partizană!) drept lipsit de sinceritate.

Mai departe, la literatura — conventional denumită — de ficțiune. Este responsabil scriitorul pentru universal fictiional creat? Fîrte, făcînd ca este, dar în plan artistic. Împlîcind, în mod mediat, și o morală și un plan ideologic. În nici un caz un plan informațional. Singura limită — din acest punct de vedere — poate fi, eventual, verosimilitatea; desî fantastical, pentru a aminti numai de un „caz” particular al literaturii nu se reclamă oricum de la accesul deziderat.

E limpede, fără îndoială, că sinceritatea unui autor (opere) nu are nimic de-a face cu stabili-

Mihai Giugariu

Continuare în pag. a 7-a

Mesageri ai culturii românești

Conferința Societății americane de studii române (Columbus / Ohio, 4-6 aprilie a.c.), mi-a prilejuit și intitulă în lîng-o altă finalitate, este istoricul, care nu poate fi tratat pentru atitudinea sa partizană (și care istorie nu e partizană!) drept lipsit de sinceritate.

După conferință, plec împreună cu Andrei Busuocanu la Champaign-Urbana (Illinois); la universitatea de aici predă un eminent specialist în istoria României, profesorul Keith Hitchins, bine cunoscut specialiștilor și marile public din țara noastră prin lucrările consacrate mișcării de emancipare națională a românilor transilvăneni (dîntre care unele au fost tipărite la noi, în traducere românească, în 1983, el a reunit o parte din aceste cercetări într-un volum, tipărit în Italia, sub titlul *Studies on Romanian National Consciousness*; profesorul Hitchins este și editorul unui periodic dedicat în întregime istoriei și culturii românești — „Romanian Studies”).

Întîlnirea este foarte călduroasă. Andrei Busuocanu, care i-a recenzat ultima-i carte în „Luceafărul” și în „Revista de istorie”, îi înmînează exemplare din cele două publicații. Conversația este întreruptă de apariția unui student, iubeste atît de mult România încît și-a pus la cătămara curelei tricolorul. Ne convîngem îndată că, pe lîngă cunoștințele despre istoria poporului român, profesorul Hitchins transmite studenților și acea dragoste pentru țara noastră și trecutul ei, sentiment care, cu peste două decenii în urmă, a făcut din el unul din primii — dacă nu chiar primul — bursier americani preocupat pînă într-atît de istoria românească încît ne-a învățat la perfecție și limba. Ne invită la cursul lui și — piin de amabilitate — ne cedează cele două ore ale sale. Fac o excursie asupra contribuției României la înfrîngerea Reichului nazist, îndeosebi a însemnătății strategico-politice a actului de la 23 August 1944. Urmează numeroase întrebări, care depășesc cu mult tema tratată și abordează aspecte ale vieții politice, economice, sociale și culturale a României socialiste. Împreună cu Andrei Busuocanu, încercăm să satisfacem această curiozitate, în care vedem impulsul pentru specializarea în trecutul sau prezentul României.

Pentru a ne înlesni dialogul cu profesorii americani, profesorul Keith Hitchins ne invită

Florin Constantiniu

Continuare în pag. a 2-a

Constantin M. Popa

Continuare în pag. a 6-a

CRONICA LITERARA

FANUS NEAGU:

«A doua carte cu prieteni»

zace in fiecare scriitor, a literaturii romane in genere. Rareori scrisului i s-a adus un astfel de elogiu și nu e întâmplător că suta de portrete se deschide cu prefață, zisă *«Lăsați fără hățar, închinată limbii române: „Toți scriitorii din țara asta pe care-i știu bine (inclusiv cei care-mi sunt dușmani) trăiesc sub o slujă limba română — această minune niciodată îndeajuns de cunoscută»*. A doua carte cu prieteni se deschide, în fapt, mai mult decât prezentarea literaturii, ca formă de asprărie spre înalt, în acest efort praxiologic literar nefind scop ci mijloc pentru atingerea țintei năzuite.

Fănuș Neagu este departe de ambiția de a fi critic literar. Critici literari sunt de altfel foarte puțini în țara lui de portrete și miros pentru el a cer scandinav și a zăpadă. Critica literară, dacă vrem să-i zicem astfel, este mai ales combustie și iubire. Îndrăznim să zicem, deși Fănuș Neagu n-a putut niciodată să fie semiotician, că ceea ce face Fănuș Neagu în *A doua carte cu prieteni* este act critic în cel mai esențial înțeles al cuvântului. El citește oameni și cărți într-un fel propriu, căutând limita de unire dintre figura omului și litera cărții. Să observăm că portretele lui Fănuș Neagu seamănă foarte bine cu literatura celor din portret. Fie și pentru faptul că apelează la citat, ca element obligatoriu al construcției sale, ca insert artistic necesar în compozițiile înfășurate, și trebuie să conchidem că Fănuș Neagu joacă și un rol pe care-l detestă: acela de prețiator literar. Cu alte cuvinte o imagine a literaturii despre care scrie există în această

carte. O literatură citită dinspre autorul Verii balmaie și dinspre glorificatorul unei Brăile de balmaie onirică, deci o literatură omogenă, cu fizionomie, dar o literatură. Fănuș Neagu extrage din peisajul literar contemporan atracția universurilor departate și izolate, a țării și cetăților iluzorii, amăgioare. În felul acesta Fănuș Neagu vorbește despre literatura posibilă, vorbește despre sine, dar și despre fiecare dintre autorii la care s-a oprit. Autorul își chește confrăți dincolo de universul tipărit, în direcția universurilor imaginare, care desopesc înăuntrul omului și opere. E felul său de a deșuși structuri umane și artistice, universuri latente, fecunde. Orice i-ar fi de antipatică alinierea este și acesta un gest de critic literar. Desigur că scriitorul n-are nici unul din tururile și instrumentele tagme frigide pe care o privește cum privești hiperborea. El operează cu intuiția prozatorului și unul din gesturile predilecte ale acestuia este de a fixa cadrul de mișcare al personajului său: fizionomia finuturilor natale ambianța unui moment literar sau a unei clipe de comunicare sufletească. „Toader, scrie Fănuș Neagu, este un copil al Bărgănelui, din comuna Valea Căneșii, plătind ca o drobie prin arși. În Bărgănel, înainte de a fi o țară e o semnificație a libertății. Cei născuți în necuprinsul lui iubesc ședere-n clipe largi de grâu, lunecarea lebedei pe Dunăre, țipatul nașului în privaturi. Copiii Bărgănelui n-au îndemnuri frivole, ei se leuciesc de mici de orice urmă de frivolitate — îl spală ploile, leagănau

pe zăplăzul lustruit de crivă, suhatul plin de mărcini și alior, pelinul și cele douăsprezece căderi ale crucii, din noaptea denilor». În toate aceste fenomene formative Fănuș Neagu descrie, de fapt, un ținut ideal, construit retrospectiv, al propriei sale formații. Nenumărate pagini sînt închinete scriitorilor din Bărgănel și Bărgănelui, Brăilei și lumii dumăre a Băilii Brăilei, ori a portului pilotesc și amăgilor. A doua carte cu prieteni înseamnă o carte despre sedul de prefrință al oniriei prozatorului, o redensare a Balcaniei din proza lui. Definind pe alții scriitorul se definește pe sine.

Carte de omagii pentru cei în viață, pentru cei cu care a lucrat cot la cot care nu mai sînt, A doua carte cu prieteni este și o carte de omagii pentru reperele literare cele mai scumpe prozatorului Fănuș Neagu. Trebuie spus că Fănuș Neagu are un puternic sentiment de generație literară. Amintirile sale despre amii petrecuți în redacția *«Lucațărului»*, despre Labis și Nichita sînt dintre cele mai vii și mai nostale. Li se adaugă cele privitoare la Marin Preda în trecurile pe la Pelisor și Mogosoaia, pagini în întregime antologice și indispensabile, sub titlul *«În sania regelui»*. Opțiunile prozatorului se îndreaptă însă și către cei pe care nu i-a întâlnit cu adevărat decît în cărți. Primul mezon al cărții cu prieteni se închină lui Ion Creangă, iar către sfîrșitul cărții Fănuș Neagu ține să scrie apăsător, negru pe alb, că deși lumea-l trage din Panait Istrati el este mai presus de această rudenie geografică și policromă, urmașul lui Creangă, Sadoveanu și Voiculescu, „măturisesc aici însă că eu mă trag dinții din Ion Creangă, Sadoveanu, Vasile Voiculescu și abia după aceea din Panait Istrati». Pe decinea Dunării, la vale este titlul unui panegric exultant și nostalgic despre literatura lui Vasile Voiculescu. Astfel cartea, se încheie rînd cu elogiu adus limbii și literaturii române, marilor ei scriitori, ca și slujitorilor de azi ai aceluiași stele. În acest context se poate înțelege și mai bine reacția lui Fănuș Neagu din *«Iubindul»* pe Tudor Argezi (apărut inițial în *«Lucațărul»* sub titlul *«La marginea literaturii»*) față de maltratarea neliterară de către Sorin Toma, alături de Tudor Argezi, ca și față de încercarea recentă de a minimaliza diatriba antiarghezană: „sînt dator să mă înalt în numele lui Tudor Argezi pentru că în umbra lui aurită mă mișc pe pămîntul românesc» scrie prozatorului: „Deci să ne înțelegem: Sorin Toma a fost numele unui complot la adresa literaturii. Și din nefericire, complotul, atunci, a izbucnit! A doua carte cu prieteni, prieteni mai ales scriitorii, halucinați mai toți în pagina lui Fănuș Neagu de fabuloase universuri intangibile, se încheie așa cum a început jertfind nu prietenii în sine, ci prietenii care pune literatura română dincolo de pertractări pe culmile sale reale și rebele față de conjuncturi.

M. Ungheanu

M. UNGHEANU: «Exactitatea admirației»

de figuri caricat. „Singurul mod de a deveni efectiv util era — observă, în 1970, criticul — de a se așeza pe platforma de altitudine de la care lucraseră și aceștia [E. Lovinescu, G. Călinescu] cu avantajul de a le fi putut revizui în spirit critic acțiunile și ocolii eroice».

Ceea ce urmărește acum criticul e „procesul de sintetizare a unei culturi” care s-a putut exprima prin „acumulările parțiale”, întrerupte de momente periodice de recesiune. Soluția doctrinară cea mai la îndemână ar fi, de aceea, soluția lui G. Călinescu și cele mai numeroase dintre contribuțiile lui M. Ungheanu din „Campanii” sînt dedicate lui G. Călinescu și posterității lui critice. Ideea generalilor post-călinescieni plutește în aer în aceste pagini fără a fi, cu toate acestea, exprimată în chip neted. Criticul însuși este un post-călinescian, cel mai puternic prezent prin doctrină, alături de Dan Zamfirescu.

De altfel, acest cult pentru G. Călinescu este cu totul inteligibil în condițiile unei acțiuni culturale organizate precum este aceea promovată de M. Ungheanu. Mai întîi, observă el cu dreptate, aspirația călinesciană „a fost aceea de a da „imaginea ideală a unei literaturi române suficiente sieși”. Călinescianismul ar fi, din acest punct de vedere, „expresia nevoii de complexitate” a acestei literaturi și adevărul e că nu se putea găsi o mai apropiată doctrină literară decît aceasta, călinesciană adică, atunci cînd critica voiește să se îndepărteze de dogmatism. Călinesciană e, de asemenea, ipoteza literaturii române rezultată din virtualități și „compendii” lui G. Călinescu ar fi, zice M. Ungheanu, o contribuție „unde nu sînt revelații

scriitorii ci posibilitățile lor”. Înainte de a fi o istorie literară propriu-zisă, „istoria literaturii române de la origini pînă în prezent” e o colecție antropologică de unde ar rezulta tipologia creatoare a românilor în expresia ei literară. Teul ei este „de a arăta cum se intrapătrunde expresia unei literaturi”, unde, să notăm observația îndreptată, „scriitorii devin expresii temporale ale unui spirit unic”. Nici o altă interpretare a „istoriei” călinescieni nu a ajuns la adîncimea acestor fraze ale lui M. Ungheanu care, în definitiv, aduce punctul de vedere organicist: „istoria literară se scrie ca o succesiune de linii care creează și creează din nou prototipice, unele, dintre care unele reușesc să ajungă la expresia plină, altele există palid. Personajele centrale ale unei astfel de istorii nu sînt scriitorii, ca variante ale unui tipar abisal, ci chiar această matrice reprezentată istoriceste printr-un popor. Desfășurarea literaturii înseamnă avaturla nucleului unic, care își caută noi reprezentări”. Istoria literaturii ca disciplină ar însemna „în formă a antropologiei”, „schimbarea antropologică a conceptelor”. Călinescianismul, concluzia este că „în căutarea de a se controla și a se adapta la etnică” sînt elemente care nu li s-a scăpat lui M. Ungheanu. De aci pornește, de altfel, consolidarea doctrinei lui literare și a ignora contribuția călinesciană la substructia ei nu este de înțeles.

Adeseori, prin călinescianism se înțelege un stil neologic și baroc precum și o anumită înclinare către asociativ-teme fulgurantă însă aceste trăsături sînt superficiale și nu aparțin, în critica literară românească, numai lui G. Călinescu („călinescian” este, din acest punct de vedere, N. Iorga, călinescieni sînt și V. Gr. Pop, D. Russo, M. Dragomirescu, G. Ibrăileanu, și alții, spre a exemplifica numai cu predecesori ai lui G. Călinescu și care, asadar, nu puteau să-l imite). Departe de acest călinescianism magic (pe care îl ilustrase o vreme N. Manolescu), critica lui M. Ungheanu adoptă soluția călinesciană în direcția organicistă și o observă cum a făcut el, că avem în istoria lui G. Călinescu și ceva care „aminteste factorii stilistici modelatori ai lui Lucian Blaga” este a adăuga doctrinei călinescieni și alți contraforți pe care interpretările curente nu le au în vedere. Nu e o întîmplare că M. Ungheanu face de la Iorga un călinescian „anteliterar” și că întîiul „călinescian” i se pare, în 1970, a fi G. Ibrăileanu. Această voință în a merge pe nervurile unei culturi (înțelșe print-o „trădă”, Măiorescu-Iorga-Călinescu, însă pornind tot de la G. Călinescu, este rezumată în chip esențial acum, prin „Exactitatea admirației”.

Artur Silvestri

CARTEA DE DEBUT

TEXTUALISME

Textualizarea (textuarea) — procedeu literar actual prin care orice intelectual poate părea scriitor — tînde în poezie să înlocuiască lirismul prin-un prozaism discursiv și pretios despre procesele de laborator care ar putea da naștere poemului, dacă autorul l-ar scrie. Cîi chiar cîntăc, pe trece totuși „mitocului”, poezia s-a născut moartă, asemînd unui film voalat din pricina pătrunderii luminii în camera obscură. Pentru textualist, însă, a privi la miezul zilei procesul de dezvoltare e mai important decît a obține imaginea finală. Mă rog, îl privește, dar ceea ce oferă astfel lecturii nu sînt decît explicații pedante, nu o dată ingenuoase, ale absenței poeziei sale, pleoștări savante suplinind ori justificînd de obicei lipsa textului, în aplauzele criticii noastre de literatură, și susținere care, din diferite motive, îl dă și întregine juneiului proaspăt scollit iluzia poeziei subțire, sinceră cu ultimele bazaconii, de altfel îndeajuns de „ofilite” și care stîrnesc zîmbetul și la ele acasă. Astfel, însă, putem pentru că să spunem că avem și noi textualiștii noștri!

42 DE CALIGRAME AJUTĂTOARE. Unul dintre cei mai hilari fără voie producători de astfel de serioase — cum să le spunem? — caligrame ajutătoare! autointitulate poem, este Bogdan Ghiu, autor foarte gustat de critica noastră. Iată cîteva producții tipice harului său textualist, care și scriu singure comentariul: „Mă așez la masă / așază spun astfel aceste / bunc obiecte sînt de mince / și de descrie. (Poem)”; „Pe podea zăcea descrierea — / Incepuse pava devreme și acum / toate erau înălțate — dezlanțuții, implora / cerul senin! (Poem)”; „Unde va / în poem (nu acesta) / punctul digera înșeta în țărere. (Aici, în paranteză făcîndu-se bînză (Poem)”; „Ceilalți, scriu încă. Iar tu / ai și terminat! (Poem)”; „Poezile precedente / nu sînt decît calea / pînă la acest poem. (Poem)”; „Ce leno / să nu poți scrie acest poem. / Ce groaznic (o noapte de toamnă / înscrisă pe o medalie) / să nu poți scrie acest poem / și el poem / și poem. Într-adevăr, de ce nu s-ar scrie și o critică textualistă — unde desigur, comentariul precedent nu ar fi decît calea pînă la cel prezent pe care să nu-l scrii și totuși el să existe, altundeva (nu în această recenzie), căci ce dorință mă ocupului, / ca un poem / și cu cum ai evacua” și culcă-precum un motto la poezile muntelui”, ori „zboruri obscure, cu aripi crescute în luminii stomacului”, precum și versuri gnomiche: „Nu se poate sta la marginea lumii în capul oaselor” ale unei profunde cunoașteri a vieții”; „Mă lărgăsc să pătur împletite / de conținut să crească doar / și tu poți poate fi pieptănat”. „Mare farsor, mari gomanii” unde ești tu Nene Iancule!

Alexandru Condescu

„Nouă poezii”, Editura Cartea Românească, 1981.

BREVIA

UN PUNCT DE VEDERE LUCID. În cuprinsul unui număr (nr. 22 din 1985) dedicat mai ales examinării operei lui Blaga din punctul de vedere al exegezei de azi, „Tribuna” clujeană publică și interesantă dezbatere, în care se discută actualitatea lui Lucian Blaga, unde sînt convocați V. Sălăjan, Liviu Zăpitan, Mircea Valda, Petre Iul, Vasile Muscă, Aurel Codoban, alături de un grup de univ. Acum univ. Acmih Mihu, unul din autorii acestor dialoguri. Am semnalat și altădată intervențiile interesante și adeseori ferme ale acestui cercetător, care se exprimă în mod clar și precis, în „Tribuna”, care e, de fapt, un interviu colectiv cu Achim Mihu chemat să răspundă la mai multe întrebări puse de mai tineri lui emul. După două răspunsuri, mă detașez, merită să fi citat, căci indică una dintre cele mai delicate probleme ale valorificării fondului tradițional românesc: „Nuștarile din ultimele două decenii au avut un caracter negativ, întrucît au fost în primul rând intervenții în alți termeni, dar încă nu au fost redate cauzile care parăcă au rămas de-acum dinamitate într-o privată revindicare etnografică. Aș ține să menționez, în această ordine de idei, nevoia de a se reveni asupra unor perioade și curente din gândirea noastră care se consideră că sînt definitiv redate definitiv redate, precum și unele probleme deosebite, cum este analiza lui Măiorescu, cum este analiza gândirii și creației estetice a lui Eminescu. Am în vedere în mod concret mult prea multe monografii ale lui Z. Ornea la care exegeții se trimit și se răstrîmă și că sînt lucrurile ar fi de-acum definitive. Cine citesc cu atenție aceste monografii, pot să prindă prisma spiritului deschis din ideologie, nu poate să nu constate existența unor serioase lacune de interpretare a culturii noastre și de probleme fundamentale ale spiritualității noastre și de care depinde în continuare valorificarea unor mari personalități atît din domeniul filozofiei și altele socio-umane, cît și din domeniul criticilor, din domeniul literaturii. În ceea ce mă privește, consider că supremul militanțism în valorificarea potențialii spirituale a românilor este în prezent. Deasupra acestuia nu există nici o altă instanță. Noi spunem foarte răspicat faptul că independența și suveranitatea națională nu sînt obiecte de negociere, nu sînt valori relative, supra-puse de care să ne legăm valorificarea mosterilor spirituale nu există”.

DESPRE GRADE GEOMETRICE ȘI „MIS-CARI”. Chim și noi, în ziarul „Drum nou” din Brașov (6 iunie 1985) o cronica pe care a scris-o Lucian Blaga, „Culeștarul” al lui Sergiu Nicolaescu. Comentariul e pozitiv și semnificativ metaforic pe care o prezintă în mod clar și precis. Sîntul critic este și el în gustul aceluia din unele filme cu împuscături și incendii: „Un rezor de această dată acuză! Acuză nelucrarea criticului și precu-căstăle sale”. Așa o fi, nu se îndoiesc nimeni. Atita doar că ideea de „modificare”, pe care o promovează Ermil Rădulescu, este exprimată în două moduri: „Mereu înaintea mea sînt materiaiul filmat zice el” gata orișicui cu răsăle și furții, pierzînd ritmul și ideile pentru lovituri de grație. Sergiu Nicolaescu se întoarce acum, cu o mișcare de trei sute saizeci de grade, (subl. n) spre opera de analiză psihologică. Asadar, s-a schimbat rezorului, prin „interocarea” aceea, sau nu s-a schimbat? Că „trei sute saizeci de grade”, cum zice exegetul, dară înseamnă în geometrie altceva...

DESPRE „CAIETE”, TEXTUALISM ȘI „STERILITATE”. Două cronici literare din „Ramuri”, (nr. 5 din 1985) dedicate de Ion Pelece unor, cum să le zicem? romane de Liviu Ciocărlie și Alexandru George, vădesc, la acest nivel critic, o severitate pe care, pînă azi, nu i-o cunoașteam. Am semnalat și altădată sînt unuși cetos, absența rigori și o înclinare către bombastic care întuneacă adeseori cîte o idee interesantă pe care Ion Pelece o are. Datele nu sînt nici de dată recentă, cu totul actuale. Cronica este de părere, dacă înțeleg bine, că am avea a face atît în „Caiete peior”, cît și în „Un Burghester provincial” cu o anumită sterilitate a formulii care implică literatura, în ceea ce are aceasta viu, să se manifeste. El dă, în cazul lui Al. George, și o „rețetă” de roman pe care o explică în vorbă mai de înțeles. Tot o „rețetă” e implică și pe Liviu Ciocărlie să facă literatură eccl, zice Ion Pelece, „creatorul îndrăznește prea puțin. Înhibat de aceluși teorii precuștieni”. Dacă ne desprîm în chestiunea valorii unor astfel de exerciții, de opina lui Ion Pelece, semnalăm totuși chestiunea pe care el o reține din examenul acestor producții: sterilitatea acestei „mode” literare, a acestei orientări. Unde poate să ducă? Poate că la a astfel de întrebare ar putea răspunde chiar Ion Pelece, criticul care a venit cu nedumerirea lui, în definitiv întemeiat.

Catagraf

Însemnări

Urmare din pag. 1

portugheză, se dă următoarea deslușire: „Un aspect al Catedralei Curtea de Argeș în ambianța sa actuală”.

Esența acestei drame în patru acte este neindoielnic apropiată de nucleul originar românesc. Unele nume ale personajelor, ca Petrică, Zinca, Iorgu, etc. fac să ne recunoaștem cu totul. Dantas ne mai apare familiar și prin evocarea vechii Biserici Domnești din Curtea de Argeș și, desigur, prin multe alte detalii din istoria noastră. Și totuși, drama ne dă o senzație de vis în care parcă ești tu și parcă e un altul dect tine.

Într-adevăr, Dantas complică, barocizează și pasionalizează hierarșismul uit de simplu al modelului românesc. În mod intenționat am precizat mai sus caracterale fotografiei de pe copertă. În ineditul său veșmint de nuanțe auriu, luminosul monument istoric valah corespunde perfect aceluia barocizării a legendelor. În aceea imagine, Mîndrea Curtea de Argeș parca o născuță și parca nu n-ai mai aparțin. Ea ne apare acum în lucrul de taină al unui auzule, care sugerează acea portugheză obsesie marină, plină de peripeții, obsesie întruciva străină trecutul nostru.

E bine, aceeași înstrăinare se desprinde și din structura piesei. Ea se desfășoară în înfruntări stufare de mișcări dramatice, cu conflicte pozitive și gelozii între femei, cu momente de suspans, toate identificîndu-se ca trăsături inconfindabile ale tradițiilor dramatice iberice.

De fapt, nici nu putem pretinde ca Julio Dantas să fie dintr-o dată un dramaturg român. Este în firea lucrurilor ca fiecare să vorbească în limbajul înțeles de ai săi, și să se înfășoară în așa fel încît cei cărora se adresează să se vadă lipsiți de orice reper, și fără posibilitatea raportării la ceva cunoscut. Așa se întîmplă, de altfel, și cu cîteva din înscenările în străinătate ale unor piese clasice românești, cum

or fi O scrisoare pierdută. La Berlin, bunăoară, Farfuridi și Brînzovescu au apărut cu întîlșiri de donn Meier și donn Schultze), iar la Venezia, Dondonoche se prezintă cu un vechio Pantalone din Commedia dell'arte. Este, deci, firesc, ca și Julio Dantas să vorbească pentru cei cărora li se adresează.

Pentru noi este mai mult decît suficient să știm că l-a interesat un motiv poetic atît de drag nouă, și că n-o ezită să-și investească efortul în realizarea unei creații originale, care are la bază o sursă românească. Este un fapt care merită a fi consemnat în cultura noastră.

!) Nume date generic figurilor obișnuite de burghezi germani.

Concursul interjudețean de literatură „AFIRMAREA”

Între 31 mai și 2 iunie 1985 s-au desfășurat în Satu Mare manifestările prelușite de concursul interjudețean de literatură „Afirmarea” la care au participat concurenții din 24 județe, la genurile poezie, proză, reportaj, teatru.

Juriu, în următoarea componență: Georgehe Pituș — președinte, Vasile Sălăjan, Nicolae Ciobanu, Nicolae Freilpeanu, Constantin Georgescu, Denisa Comănescu, Dorina Sălăjan, Grigore Șeșariu, Ion Vădan, Radu Ulmeanu, Daniel Corbu, a acordat următoarele premii: Marele premiu „Afirmarea” și al revistei „Tribuna” — Iudita Partin (Satu Mare). Poezie. Premiul I — Valentina Călușeru (Timișoara). Premiul II — Ioan Nistor (Satu Mare), Alexandru David (Piatra Neamț), Florin Grigoriu (Călărași); Premiul III — Mihail I. Viad (Tîrgoviște). Aurel Pop (Satu Mare), Dan Cernescu (Baia Mare), Menștini — Dumitru Timmerman (Carei), Ion Pîoiu (Zalău), Ion Acăi (București). Premiul revistei „Lucațărul” — Viorel Răncescu (Tg. Neamț); Premiul revistei „Viața Românească” — Dan Moise (Satu Mare); Premiul revistei „Flacăra” — Viorica D. Clonca (Satu Mare);

Urmare din pag. 1

la un dejun unde sînt prezenți mai mulți colegi de-a-i săi; întînesc cu bucurie pe Paul Schröder, care la colocolul romano-american de la Suceava (1974) a prezentat o extensivă comunicare despre intrarea României în primul război mondial, tipărită apoi în „Revue roumaine d'histoire”. Evocăm împreună întîlnirea, în cursul căreia oaspeții noștri au admirat frumusețile și monumentele de artă deplăd ale Bucovinei.

După o săptămîină la Champaign-Urbana, pleo la Ann Arbor (Michigan). E duminică; la aeroportul din Detroit mă așteaptă fostul meu coleg de facultate, Lucian Ror, lector la Universitatea din Ann Arbor. Vine de la o seară de filme documentare românești pe care el și soția lui, Dona, le-au organizat pentru studenții. Mergem la universitate să o luăm pe

Mesageri ai culturii

Donă; sala de spectacol, care a fost plină, iar acum e golită de public, stă ca o mărturie a stradaniei celor doi de a face cunoscut aici farmecul peisajului românesc și comoriile de artă, create de geniul poporului nostru. Soții Roșu sînt activi mesageri ai culturii românești; el, ca lector la Universitatea din Ann Arbor, ce întocmește o bibliografie a lucrărilor despre Intimese, aflate în bibliotecile universității, una din cele mai mari din Statele Unite. Amîndoi au contribuit la succesul colocolului, dedicat celui mai mare poet român, desfășurat la Ann Arbor, la începutul anului. Lucrez două zile în biblioteca universității. Am ocazia să citesc un sir de lucrări — cărți și articole — care dau o interpretare tendențioasă trecutului românesc, negînd continuitatea noastră în spațiul carpato-dunăreanoponic. Sînt mostre ale aceluși teorii despre vîdcul de popor românesc în aria vechii Daciei în perioada migrațiilor, teorii despre care secretarul general al partidului spunea cu perfect dreptate că vădesc vidul de conștiință al promotorilor acestor falsificări deliberate ale istoriei. Sînt, relatez eu sau chiar rețipărite, din secolul trecut pentru a „dovedi” că poporul și limba română s-au născut în... Dalmajia! Finalitatea politică revisionistă a acestor lucrări este evidentă. Replica noastră nu s-a lăsat niciodată așteptată. Avem în istoriografia noastră o vechi tradiție de militanțism politic, care a avut pînă la urmă succesul lui. Mircea Costin a avut de combătut „basnel” timpului său). O facem și noi astăzi cu rezultatele cele mai noi ale școlii românești de istorie, care a înregistrat un considerabil progres, după congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Cine eliește aberațiile la care recurg cei ce vor să pună la îndoială autohtonita și continuitatea românilor la nord de Dunăre își dă seama că nu se poate concepe o știință istorică neangajată politic. Marea noastră forță stă în concordanță perfectă dintre dezvoltările teoretice și superioare ale neamului. Istoricii români știu să deopvortivă investigația obiectivă și poporulul căruia îi aparțin și aici stă forța de convingere a cercetătorilor lor.

Cu aceste gânduri, mă despart de Dona și Lucian Roșu și plechez. Caligrafia — cu o beneficiu de o săptămîină pentru a face cercetări în arhivele de la Hoover Institution.

Generația luptei cu inerția

„Lovitura ușoară a aripilor“

Un mod de a fi caracteristic poeziei romantice și decorative a adolescenților din perioada anilor șaptezeci, Ioana Diaconescu. Străină de preocupările ce relevă stări de spirit și conștiință, învindecabil traumatizată, ceea ce face, în bună măsură, regula jocului în poezia așa-zis feminină de azi, asigură încă tinăra a unor cărți precum **Adagio**, **Taina**, **Ceata**, **Jumătate zeu**, **Dumnealui**, **destinul** și altele, mai dispune încă de acea rezervă de tandrețe visătoare ce-i îngăduie să se autoiluzioneze în moduri superbe, acordând credit imaginării mitic-idealizante al demersului poetic. Nu lipsite de un anume fior elegiac ce străbate efluviiu confesive, poemele Ioanei Diaconescu au, cel mai adesea, înfățișarea unor încântătoare „micro-basme” contaminate prin prospețimea sublimat senzitivă a trăirii lirice și remarcabile prin fericiul lor barochism în planul expresiei: „Uite ce nou furtunatic s-a strins / Și cum stă liniștit-n zăpadă. / Zăpada-i fierbinte, și cum mă mai trag ei / De mîni, de picioare, gata-gata să cadă. / Tot vor să-mi explice că-n zăpadă e frig / Și că voi mări răscuită-n ninsoare / Dar ei nici nu știu că de mult mă lovește / Minciuna aceasta umflată și mare (Răscuită-n ninsoare). O atare plăcere de a epiciza poemul pe aple la „pretexte” mitic-imaginare consacrate conferă o reală corporalitate juvenildică poemului; ceea ce, firește, impune pe cititor la lectură determinându-l să viseze și el, să accepte și el, cu înfiorată plăcere, translația în spațiul rezervat imaginării poetice. Altfel spus, materialitatea itinerarului lirico-epic a „micro-basmei” se constituie în spațiu privilegiat pentru mult orizont trăire în și prin euforia monologantă: „Răspindeam, cu chemarea mea oarbă, / Ceța-n horbote pe creanga muntelui. / Chiar acolo, în creierul lui mi se-arăta / Orbirea. Stăpina, zeita-n / Veșmintul de plumb. / Chiar acolo, pe stinca scăpărind flacăra / Cu stropul de ploaie, mi se arăta ea. / Numai cu gîndul să chemi. / Cu făcerea. Cu ochii închiși / Și pe streșina casei tale, oricî de departe ai fi / Veni-va un zvon. Un sunet ce va rămîne acolo / Pînă la întoarcerea ta. / Trăgeam horbota ceții pe terasa din munte / Și din brădul negru, lucios, cu crengile albe, Zeita-mi fugi. / Un fum se făcu veșmîntu-i de plumb. / Rămăsei cu gura plină de cetină. / Cunoscu lovitura ușoară a aripilor. Acolo în munți / Trăgînd horbota ceții / Ca pe o haină” (Veșmint de plumb). Nu încapă deci îndoială că poemul te „fură” grație autenticității lui ca aventura, deopotrivă, a eului fenomenal și a eului mitic. Dată fiind constanta înclinare a poetei de a se îndepărta, parcă de spectrul interogației cu finalitate absolut dilematică, pe de altă parte,

nu este totuși cazul să ne grabim a trage de aici încheierea că poezia pe care ea o scrie nu are acces la gravitatea reflexivă și suficientă. „Baladizările” Ioanei Diaconescu, în momentele de fericită inspirație, se cer străbătute și înțelese în registru dublu. Reveria idealizantă a „micro-basmei” poate oricînd disimula un mod de a visa realul în chiar datele lui existențiale ineluctabil amenințătoare.

În contextul acți de bogatului și profund viabilului arism feminin actual, Ioana Diaconescu face figură de paj pe al cărui chip se străvede risul-plinsul pricinuit de jocul de-a viața eliberată, pasămite, de grijile ei adăvurate; este, în fond, dimensiunea „tainică” a poeziei ei, pe care nu ne este îngăduit a o pierde din atenție.

Nicolae Ciobanu

De la „confidență” la memorie

debutul de adultă al Doinei Sălăjan, la Școala „Ștefan cel Mare” din Iași, în anul 1965, este o creație poetică deosebită. Poeta va trăi anii șaptezeci în Sinea literaturii „Mina” Eminescu, fiind pe deplin responsabilă de consolidarea vocației lirice de mare și de afirmarea literaturii-patetice. Întinim, în general, în poezia de acum înainte, registrul tematic al „confidenței”. Cu **Confidențe** (1967) și **Despre copilărie** (1969) avem de-a face, în linii mari, figura unui proiect poetic. „Ca și Labas (Lăzăr) meu de suflet”, cum îl va numi într-un interviu, poeta lăsa în urmă o copilărie îndepătată de anul războiului, ce va constitui de la început baza din temelie a creației lirice. Asupra poeziei din această perioadă vedem îndeaproape atit spiritul cantatei cit și cel al Magdei Isanos, poeta tutelară, căreia îi închină un întreg capitol, „Necredincioasă” și „rara” stea a destinului și alături. Oricî, de provizionar ar fi, împerechearea, în simbioză, a două voci, în ritmurile cantabile, labistene: „Lăzăr, marea mea, marea mea — / Necredincioasă și rara mea stea” (Plecarea călătorului-trecător). Poeta este la vîrsta adolescenței și a gesturilor dezinvolve, în spiritul aderenței și al cuprinderii, o vîrstă „strună” în floare prozodice insolite. Mai frecvente sînt metaforele aceluiași fetotromism liric specific și altor colege de generație (Constanța Babeș, Doina Ciurea), fără stilizări și pretiozități și ferit de senzualism erotic, cu ecouri în poezia inițială a Magdei Isanos de vreme ce descoperă în civism, un rost mai înalt. Aburi de un inerenț activism teistic, poeta pune în decantare fragede miracolul vîrstei într-o patetică a existenței, pe coordonatele unui proaspăt elan și ale unei năvalnice aventuri lirice.

Curînd, însă, o înfiorare se va produce în această lirică, de vreme ce poezia melancolizează o conștiință a durerii. „Inflorirea” doare, împlinirea însăși e un rod dureros: se fac simțite și primele semne de nonconformism politic. **Versuri** (1967) constituie o ipostază inintermedieară, iară cu **Tranziții** (1969) începe o nouă vîrstă lirică, sub spectrul unor de-sensări sufletești. În metamorfozele unui eu scrutîndu-se cu luciditate, poeta își relevă o identitate problematică. Bucuriile cotidiene s-au redus, locul expansivității stimulilor și a tonurilor de mai înainte l-au luat înfiorările hîmtrice, înenezările și crisoirile, acel dialog, de profunzime, cu sinele. Notălia e mai acută, ontologică, tristă. În „duh răzător” apar în limpidă lor transfigurare, vibrații romantice în la locul evocarea domoală, îngîndurată, chiar tristă. Un „duh răzător” și de neapărut” forțea cadrelor poeziei, aburînd orizontul unui eu viscolit de rememorări metaforice și lucidități fizice. Presentimentul împlinirii de sine s-a transformat în convingere tardivă, transfigurare esențială): „Nu stiu în ce fel și nici cînd / Un duh răzător și de neapărut” A venit și-ntr-un ceas restiut / În tainicele umbre ale sufletului meu s-a ascuns. / Cînd l-am ghicit era deja tîrziu — / Mă stăpînea ca un farmec adînc? / Aburîndu-mi conștiința cu vis / Ca apa finții un pahar străveziu.” (Oaspele).

Metaforele destrămării vor accentua în curînd o conștiință a pierderii (emra faptei, 1973; Amintirea miresmelor, 1977). Obsesia de pe urmă va fi cea a „paradusului pierdut”, o amintire a „miresmelor” vitala-emotională de altădată, o

„umbră a faptelor”. Vîrsta percepției senzoriale și a elanului a apus, s-a risipit ca un vis: „E ca și cînd aș fi visat / Că am avut de vraja-i parte / Alit mi s-a înstrăinat. / Alit mi-e astăzi de departe / Sub care zări, sub ce moloz / E azi grădina nepereche / În care mirosea o roz / Și verdele-mi cînta-n ureche.” (Culoare, sunet și miros). Amintirea lasă stururile confesiunii. În forum-ul interior al ființei totul pare a fi acceptat cu resemnare: ataraxie talmăcită în incantații și sonuri onerice parnasice. Printr-o imagine oximoronică, devenită aproape loc comun, poeta ni se arată vîndecată de naivități juvenile, într-o calmă demnitate lirică: „Imi va fi cald de-a pururi, zăpelelor vor arde / Și vor lăsa în vatră troiene mari de jar... / A fost odată-o iarnă, am să-mi încep povestea... / A fost odată-o iarnă și-n iarnă-a fost un trup / Și-n trupu-aceia iarna nîncea nîntul...”

Evoluînd în registrul tematic, poezia Doinei Sălăjan a rămas constantă în timbru și în realizare artistică, în expresie. Ea este de o simplitate care cerește, emoționează, tocmai pentru că își are temelul într-o mare sinceritate a confesiunii.

Z. Cărlucea

POEME DE IOANA DIACONESCU

Acasă

Nu pot să nu-mi amintesc. Aveam mina
Prinsă în copca lacului,
Aveam obrazul prins
În lacrima iernii, în
Șteășina casei. Aram
Un cîmp de zăpadă,
Un cîmp roșu, de foc,
Prindeam o creangă infocată
Cu mina goală. Jarul nîncea
peste noi.
Spuneam „acasă”. Acolo,
în orașul subțire
Cit o literă ștearsă. Acolo, în oraș.
Acasă.
Prindeam pești de jărătic
Pe care-i frigea zăpada.
Cruzi îi mincam, adică
Fripi domol la flacăra zăpezii.
Cu gurile însingerate
Sorbeam văzduhul. Și era
Cald și gerul mușca din noi, pe rînd,
Eram acasă-n orașul subțire
Ca o literă ștearsă,
Ca o literă arzînd cu vîlvătaie,
Ca o literă crestată fierbinte
În jarul zăpezii.

Dumnealui, destinul

Să nu-l ierți.
Era înmănușat,
Îmbutonat pină-n dinți
Și tunica-i venea ca turnată.
Era furisat noaptea
La ferestrele tale.
Să nu-l ierți,
Te pîndea pe la uși,
Pe la colțuri.
Era.
Mai ascunde-te de poți.
Oricî l-ai lovi
El tot e cu tine,
Înmănușat,
Îmbutonat pină-n dinți.
Dumnealui, destinul.

Veșmint de plumb

Răspindeam, cu chemarea mea oarbă,
Ceța-n horbote pe creanga muntelui.
Chiar acolo, în creierul lui mi
se-arăta
Orbirea. Stăpina, zeita-n
Veșmintul de plumb.
Chiar acolo, pe stinca scăpărînd
flacăra
Cu stropul de ploaie, mi se arăta ea.
„Numai cu gîndul să chemi,
Cu făcerea. Cu ochii închiși.
Și pe streșina casei tale,
oricî de departe ai fi
Veni-va un zvon. Un sunet ce va
rămîne acolo
Pînă la întoarcerea ta.”
Trăgeam horbota ceții pe terasa
din munte
Și din brădul negru, lucios,
cu crengile albe,
Zeita-mi fugi.
Un fum se făcu veșmîntu-i de plumb.
Rămăsei cu gura plină de cetină.
Cunoscu lovitura ușoară a aripilor.
Acolo în munți
Trăgînd horbota ceții
Ca pe o haină.

Săgetat

Sint la cotul riului
Alături de cel
Săgetat la timpă,
Alături de făptura
Cu dubla sa față.
Dar amindouă fețele
Sint la fel. Așa că
Fii bun și întoarce-mi spatele,
Poate în ceața subțire
Să mai ghicesc ceva.
Îl prînd de obrazul drept
Și el tace. Îl cuprînd
Obrazul sting în palmă
Și el tot tace. La timpă lui
Săgetat, un semn mărut,
Un punct alb, cit o albă
Lumină de licurici.
Și eu adorm pîzită
De homicid duplicitar,
De cel cu ambele fețe
De ceară.

Pal, palid

Odhna într-un pocol rubiniu.
Tresari, asupra ta năvălește
Narul vinăt și de argint,
Narul pal, palid
Și-i simți pironită în ceafă
Ujătura albastră, albastră,
Ce cauti tu la răsrucea
Acestor patru vinturi
În casa pustie și dragă
Păzită de șerpi de ivoriu?
Cum de-ai pătruns chiar aici
Între atitea palide ziduri
Înconjurate de tot atitea
Amăgitoare grădini suspendate?
Drept la tîntă nimeri
Aruncătorul de cuțite
Și foame de-o năpraznică petrecere
a vieții
Înundă în cascade auzul și văzul.

Vocea victorioasă a vulpii

Încercarea — fruntea tivită de aștri
cei noi,
Suflul astrului bietele coleoptere
zbătîndu-se
între cer și pămînt.
Ce caut eu aici, în miezul astrului —
se auzi vocea victorioasă a vulpii.
Eu, mieroasă, mă așezai pe buturugă.
Nici nu am arătat orsura
din palma-stîngă,
Nici nu am arătat rana din piciorul
pe care
Cu grație îl așez
Peste celălalt picior.
Și nimeni, nimeni pe lume
n-o să creadă împlinirea
Decit victorioasă vulpe.
Atita pagubă — se mai rătoi o vreme
Acel vin, acel bocet, acea cumplită
însurere,
Acea moarte, acea sfișiere,
aceia aruncare la gunoi.
Nu-mi spune nimeni, nimic nu-mi spune
Eu rid și lată cite cifre — cite,
Are tabla înmulțirii.
Moartea noastră seamănă
Cu împărierea animalelor sălbatice,
Seamănă cu însemnul heraldic
Al vulturului.
Cine pe cine va minti?
Acea încercare a vieții: a fi
pe a nu muri.

Plumbii ploii

Ce mai cauți
Strigă din năvod
Cel pe care-l prinseam.
Dar iarba rea
Mă trage de păr
Și părul meu se-mpletete
Cu bikele sale
Așa că nu mai văd
Ce-am prins în năvod,
Poate numai o voce
Ce strigă: ce mai cauți.
Dar eu cu capul
Dat mult pe spate
Primesc în ochi
Grîndina, plumbii ploii.

Semnul convenit

Dar pînă aici nu-i departe.
Drumul e totul.
Călfut uscat al mesei de lemn
A înflorit. A dat flori în ciorchine.
Și tu ce-ai să te faci cu puzderia
de flori
Ce-ti împinge lucrarea
Dincolo de ceea ce știi?
Noroc că pînă aici nu-i departe.
Că tunelul adînc pe cer-l separe
Timpul în trupul tău tinăr
Nu doare. O vîrstă subțire
Ce nu se vede pe gura ta
Încă tinăra. Ce nu se vede
pe dinții tăi tineri.
Dar vine lupoaica flămîndă către tine
Și-ți face semn că nu mai are
ce minca.
Încă nu te supui, dar faci semnul
convenit:
Te așteptam, buna mea.

Grădina

Nu mai tremura,
Sfișiată e pinza și vasul
Se clatină gol. Aș vrea și eu
Să fiu acolo. În grădina
Plăoia o aduna apă cit pentru un lac.
Ochii broaștelor bulbucați sperie.
Și noi ne speriem
Spuseră broaștele
De ochii noștri bulbucați.

Medievală

Lumină orbitoare pe cîmpul de luptă.
El avea părul ca peria
Și ea — mînuși lungi, dantelate,
Fără degete. „Ce toamnă minunată,
ce noroc” —
glasul lui sec
Venea de pe lumea aceea.
Ea, plîcînd genele lungi:
„Nici vorbă, undeva, în ceruri
Astrele ne sînt potrivnice.”
Pe cîmpul de luptă
Scuturile îi orbeau pe războinici,
Zălele sunau, se sfîrîmua platoșele
Și nici nu se vedeau
unul pe altul.
El cu părul tuns ca peria spuse:
„Mor.”
„Da de unde” — clipi ea din genele
lungi
Și dădu la o parte cu virfurile botinei
Rămășișele sfînte ale viteazului.

POEME DE DOINA SĂLĂJAN

Calul

elegie la un cîmp cu flori

Stă cu gîtu-nîns
Și păștea agale
Dor iarba rea
Mă trage de păr
Și părul meu se-mpletete
Cu bikele sale
Așa că nu mai văd
Ce-am prins în năvod,
Poate numai o voce
Ce strigă: ce mai cauți.
Dar eu cu capul
Dat mult pe spate
Primesc în ochi
Grîndina, plumbii ploii.

Imn

Bunica mea tăia o piine mare
Cit roata carului, cîndva-n Ardeal...
Tînuță o strîns ca într-o-mbrățișare,
Tăcută o-mpărtea, pios, egal.
Prinz țărănesc, scurt, simplu, afară
în cîmpie,
Cînd de taină-n ora cînd trupu-i blind
și frînt.
Bunica mea și azi mai taie piinea,
Statuie-n amintiri, pe-un nor sfînt.
O, piinea grea de lapte, sin uriaș
și darnic!
Cînd mă hrănea, în juru-mi suna
un lan gigant,
Sub limbă îmi cîntau nebunii greieri!
Creșteam c-o foame albă spre neant.
Era o piine aspră, dar dulce cum e
flora
Și nu găsec în locu-i ceva mai cupm,
mai bun.
Înima caldă-a țării bătea sub crusta-i
groasă —
Ea se aude astăzi în vorbele ce spun.
Menită pretutîndeni noroadele să tîină
În treaza lor putere, fără de ea
nicînd
Istoriile lumii n-ar fi putut să fie;
Pe-un bob de griu ne năstem și îl
numim pămînt.
Și de privim pămîntul, cite-s pe el
de-a valma,
Peste neliniști cade-al nădejdlor
polen:
În toate e lumină cit timp se-mparte
piinea
Cu-aceiași gest de veacuri, izbăvitor,
etern.
Noi ne-am primit felia aici, și ficcare
Din mina maicii lui; ceva curat
Din degetele ei, subtil aadao,
Trecu-n neprețuitul aluat.
Noi, dăruți cu mame aici am fost
și ele
La fel au fost, și-ntrégul neam al meu
Aici află ce dulce și-amară este piinea,
Pe-tot aici tăi piinea și-o împărțesc
și eu.
De-aceia nu văd altă icoană-a
bucuriei
Decit o piine mare cit roata unui car
Din care taie albe felii bunica-n visul
Visat cîndva, pe undeva-n Ardeal!

Pictură

La șaisprezece ani, sub vaste-amurguri
De-un fast provocator, în timp supus
Atitor schimbătoare valuri tulburi;
La șaisprezece ani și-un veac în plus,
mă desfid,
la lacrimi.

Imn

Bunica mea tăia o piine mare
Cit roata carului, cîndva-n Ardeal...
Tînuță o strîns ca într-o-mbrățișare,
Tăcută o-mpărtea, pios, egal.
Prinz țărănesc, scurt, simplu, afară
în cîmpie,
Cînd de taină-n ora cînd trupu-i blind
și frînt.
Bunica mea și azi mai taie piinea,
Statuie-n amintiri, pe-un nor sfînt.
O, piinea grea de lapte, sin uriaș
și darnic!
Cînd mă hrănea, în juru-mi suna
un lan gigant,
Sub limbă îmi cîntau nebunii greieri!
Creșteam c-o foame albă spre neant.
Era o piine aspră, dar dulce cum e
flora
Și nu găsec în locu-i ceva mai cupm,
mai bun.
Înima caldă-a țării bătea sub crusta-i
groasă —
Ea se aude astăzi în vorbele ce spun.

Oare, mi-ar fi plăcut...

Poate mi-ar fi plăcut să fiu copac,
poate mi-ar fi plăcut să fiu o floare,
poate chiar o piatră, prin veac
dormind somnul cel mare...
Poate mi-ar fi plăcut să fiu riu,
poate mi-ar fi plăcut să fiu calului
riu,
ori capcană-n pădure...
Dar ce vis, ce coșmar să fii pește
în riu,
dar ce vis, ce coșmar să fii pom sub
secure,
dar ce vis, ce coșmar să fii calului riu,
ori un cerb hătuit și ucis în pădure!
Și al pietrelor somn, cit de sumbru
destin!
A fi calului riu, cit de jonică soartă!
Ca rușine a fi o capcană, ce chin!
Să le știți toate-acestea, cit de
groaznică artă!
Să fi fost altceva, să fi fost într-alt
fel!
Cînd în toate-s și eu, cînd în mine
sunt toate,
ce-ar fi fost ca să fiu? Zornăind, pe-un
inel
am la briu ale sorților chei argintate.
Le încerc rînd pe rînd, porți deschid
și închid —
am trăit mii de vieți pe-acest astru
de patimi,
Mă iubesc, mă urăsc, mă accept,
mă desfid,
viața mea-i un suris printr-o ceată de
lacrimi.
Oare mi-ar fi plăcut să fiu un copac?
Oare mi-ar fi plăcut să fiu o floare?
N-ăs fi visat mereu, chinuit, fără leac,
o altfel de stare?

DOUĂ DECENII DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

Festivalul de poezie patriotică „MIHU DRAGOMIR“

Participarea masivă a unui grup de scriitori luciferiști la editia din acest an a festivalului de poezie patriotică „Mihu Dragomir”, de la Brăila, depășește obișnuitele contacte pe care „Lucașărul” le-a făcut în numeroase părți ale țării. A evoca, într-un cadru organizat, opera și personalitatea lui Mihu Dragomir, unul dintre fondatorii seriei noi a „Lucașărului” și practic artizanul direcției pe care și până la ora de față revista o reprezintă este într-adevăr și o probă a respectului față de tradiția pozitivă, mai mult chiar, o datorie față de marii înaintași. Aceasta e în principal semnificația participării luciferiștilor la întâlnirile recente de la Brăila, în cadrul unui festival al literaturii românești pe care îl coordonează, din partea Uniunii Scriitorilor,

revista „Lucașărul”. Ca și în alte dați, „Lucașărul” nu s-a rezumat la ați, încercând să impulsioneze prin întâlniri, dezbateri, contacte de tot felul mișcarea literară brăileană, cu deosebire pe cea tină. Paginile care urmează evocă deopotrivă personalitatea lui Mihu Dragomir și prezintă într-un mod pe care îl considerăm aproape monografie starea literaturii tinere într-o Brăila a zilelor noastre, unde există, ca în altele alte locuri, scriitori. În noua geografie a literaturii contemporane, promovând valorile acolo unde se află ele, astfel de întâlniri, așezate acum sub semnul a douăzeci de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., sînt încă o dovadă că literatura română de azi și literatura română de mine au vitalitatea asigurată.

Un loc pentru poezie

Există locuri care au în aerul lor, în fibra lor, lumina poeziei. Brăila și pămînturile din jur fac un asemenea loc. Am găsit-o acum sub vară, rezemată de Dunăre ca de o spadă domnească, strălucie ei au parfumul și culoarea marginii de lume. Și m-am gândit că, mai presus de orice, pe scriitorii brăileni — de la Panait Istrati la Mihail Sebastian, Mihu Dragomir și Fănuș Neagu — îi leagă acest abur de poezie ca un alcool rar al picărilor și întoarcerilor acasă.

Dialog despre devenirea orașului și a zonei, dialog despre munca literară, despre prezentul românesc purtînd însemnele marii deschideri pe care a conferit-o întregii noastre vieți Congresul al IX-lea al partidului.

Brăila, oraș al liceelor cu splendide cabine de limba română, al caselor cu amintiri, al uzinelor care construesc macarale-gigant, Brăila dintre ape, a grului și porumbului este — scurta noastră trecere pe aici mi-a reconfirmat-o — un loc pentru poezie. Atita timp cit are viață frumoasă și grea și dulce, cit păstrează cheia cuvintelor serpești din Comorofca și Brăilița, orașul și oamenii lui au ieșire către marea taină a poemului. Gazdele noastre știu acest lucru, de aceea sărbătorile culturale brăilene au un farmec anume și o sămînjă de neuitare.

Nicolae Dan Frunteletă

Moment de neuitat

eram student la Facultatea de Filologie din București. Începeam un nou an de studii în toamna lui 1957, cînd în Amfiteatrul „Odobescu” s-a anunțat precipitat sosirea printre noi a poetului Mihu Dragomir. Credeam că este vorba de o întâlnire obișnuită, cum căsese sările sările pe satul, cu poezii și vremi, care erau invitați la discuții cu studenții, în anumite zile după terminarea cursurilor. Pe Mihu Dragomir îl mai ascultasem recitîndu-și versurile cu o voce joasă, bătătoare, dominată de o pasiune interioară aparte. Poetul rima „pe struna fulgerelor”, cum și-a intitulat unul din volumele sale de poeme, cu destul răsunet în epocă, îl elogia pe divinusul Prometeu care s-a jertfit pentru înălțarea oamenilor.

poetului de peisajul natal, în cazul nostru, peisajul luxuriant al Brăilei, pe care-l întâlnim bogat reprezentat în poezia lui Mihu Dragomir: accentuarea experienței biografice, într-un impact dur cu realitatea, în cazul lui Mihu Dragomir și a altora, experiența războiului, pota în formă sa năucă, a jurnalistului de front; în sfîrșit, apropierea de sat, cu rezultate atît de fecunde în poezia ulterioară. O bună analogie din poezia lui Mihu Dragomir ar putea servi în evidență la aceste aspecte și le-ar putea întîlni perspective mai favorabile valorificării elementelor ei viabile, pe care le intuim prezente încă de pe atunci la acest poet. Încît eram dornic să-l ascult recitînd în propria sa creație, să dauem discuții pe marginea ei.

Nu mică mi-a fost surpriza cînd, în locul unei întâlniri obișnuite, în care poetul ar fi urmat să fie prezentat sălii și invitat să citească, iar noi să avem întrebări și să aplaudăm, Mihu Dragomir a urcat direct la tribuna amfiteatrului și a început să ne vorbească pasional, plin de emoție, care-i stralucia adeseori glasul, despre apariția unei noi reviste literare, Lucașărul. Era însoțit, după cîte-mi amintesc, de Teodor Băls și Alexandru Oprea, amîbi participanți la constituirea revistei și, din păcate, intruți ca și Mihu Dragomir prea de timpuriu în lumea umbrelor. Atunci erau cu toții pătrunși de frenezia unei adevărate victorii, ale cărei bătălii anterioare noi, cei din sală, nu le știam. Futurul apere noi spaturile mari, în formatul pe care-l cunoaștem azi și al revistei Lucașărul, ca pe niște steaguri de luptă biruitoare. Mihu Dragomir explica la fiecare pagină concepția rubricilor, intențiile care le dăduseră naștere. În special cele două rubrici pentru debuturi poetice și „Steaua fără nume” și „Dintre sute de catarge”, la care au debutat majoritatea poezilor care s-au ilustrat ulterior, au stîrnit interesul celor prezenți în sală. Mihu Dragomir a lansat numeroase invitații la colaborare în vederea reușitei noii publicații. Apelele lui aveau în vedere atît concepția de revistă pentru „tinere scriitori”, în primul rând de primul și redactor-șef și căreia Lucașărul i-a rămas fidel de-a lungul anilor, cit și prin faptul că, printre studenții din sală se aflau talente care au și colaborat la noua publicație, unele dintre ele devenind nume de prim rang ale literaturii noastre contemporane (Nichița Stănescu, Ceazar Baltag, Vasile Brebanu).

Fie-ne deci îngăduit să evocăm pe Mihu Dragomir în legătură cu amintirea foșnetului primelor spaturile ale revistei Lucașărul într-un amfiteatru studențesc de acum aproape 30 de ani. Zorii unei literaturi noi se iveau pe atunci.

Dumitru Bălăeț

CONFABULE

Ca să ajungi la Brăila oras-orajului la satnici care au fost și o Fănuș Neagu cel mai blond dintre piratii nostri pe punte deci ca să ajungi fie și numai o clipă pe această balistă albă care fîtură pe marele sting al Dunării cum te ții spre mare trebuie să deschizi ochii foarte de vreme și să cauți un nor albastru albastru și o lacrimă de bucurie care să-ți lumineze drumul.

Iulian Neacșu

MARELE PREMIU AL FESTIVALULUI ȘI AL REVISTEI „LUCAȘĂRUL”

emilia stere

Din fugă

O, ce bucurie la sfîrșitul pieșei — personajele pozitive după atîtea suferințe mai stîie de ferice și de impresii. Teu în stradă, personajul negativ mîe pe fața caruia fardul negru nu se va șterge nicodată în mintea mea! traversarea grăbit strădă. Pentru că bucuriile se termină întotdeauna atît de prost.

Înserare

Unde să te mai ascund, puritate? Cum să te puzesc de privirile rele, izvoare. Împunul măruni și fragil ca o coadă de șarpe unde să-ți dăruie?

Emeri mi-e trig și mi te azezi pe umeri și eu te alung — sunetul tău gratis fulgurește în camera mică.

Întimplare cu omul din tine

Seara pe care stai (nici prea jos, nici prea sus) cu imaginea tubului în dinți (ca un cașit) încercînd să urei încercînd să cobori încercînd să tipî încercînd să te zbați încercînd să te minti.

Nimeni nu credeă gîmei nu știa căci trîștete în inima mea.

Făcută publică, dorerea devineă sorozană, steapă și soneră — sentimente în goană.

În lumea de fier în care eram căleii vulnerabili toată — viața dinții.

Cîntec fără urmări

Broasca teoasă nemiscată e o piatră, tăioasă, și răbdătoare. Trupul prizonier pe care nu-l pot ghici; chipul de sfîș cu ochii scrutînd lumea de sub taranul carapacei; miscările ei dezordonate, curioase, cînd crede că n-o vede nimeni, patetismul guri pline de salată și al atmosferei de fabulă care mă țof bătea pe umăr.

Arhitectură literară

amintirea lui Mihu Dragomir a fost stîrnitor evocată de tovarășii săi de drum. Poetul a lăsat moștenire, celor care l-au urmat și l-au înțeles, generozitatea lui aleasă față de începătorii literari. Fiecare dintre tinerii pe care i-a chemat la redacție poate să vorbească despre un gest suferit al poetului. Pe Mihu Dragomir l-a cunoscut multă lume. Dar în această împrejurare nu vom stăruia în portret și pitoresc. Este mult mai interesant sensul acțiunii lui Mihu Dragomir. A fost poet, prezător, traducător, dar și om de revistă. Poate asta mai mult decît orice altceva. Cîșă descrie Lucașărul desoperă pagina întregă scrisă de Mihu Dragomir. Sînt acolo pîcări defăcute, cercetate și comentate cu atenție, delicate și un tact pedagogic superior. Dacă adăugăm că venea dintr-o familie de învățători, acest tact devine în parte explicabil. Zecile de amintiri orale despre Mihu Dragomir ni-l infățșează și în ipostaza de redactor: un cititor neobosit de candidaturi la nemurire. Zeci, sute, mii de pagini de încercări pentru a descoperi, cu un ceas mai devreme, pe noi veniți ai literaturii de mine.

Literatura română numără în rîndurile scriitorilor ei pe mulți animatori literari, pe mulți sprînzuritori de talente tinere. Unul din semnele distinctive ale istoriei literare românești moderne este această permanentă căutare programatică a scriitorului care vine. Glorii literare faimoase se buze pe această devotivă. Între ele un loc de seamă îl se cuvine lui Mihu Dragomir. El a lăsat în colecția revistei Lucașărul două rubrici spectaculoase, care se pot citi și astăzi cu cel mai mare interes: Dintre sute de catarge și Steaua fără nume. Prima scoate din anonimatul absolut nume și texte care urmau să confirme. Steaua fără nume propunea tinere personalități literare în curs de încheșare. Istoria literară a anilor cincizeci și șaiszeci nu se poate scrie fără a traversa rubricile Dintre sute de catarge și Steaua fără nume ale revistei Lucașărul. Ele reprezintă o operă durabilă a poetului Mihu Dragomir. Din cîte încercări ferlunte de poezie redactate venite după aceea și propuse cititorilor, unele zgometoase, cea mai impunătoare prin caracterul aplicat și eficiența ei rămîne aceea întreprinsă de Mihu Dragomir. Prin miinile lui au trecut foarte multe din

numele sonore ale poeziei române de astăzi, unele foarte sonore. Mai este încă de așteptat și altceva: Mihu Dragomir nu era numai gîcîncianul picurilor care băteau la porțile literaturii. El a fost și un arhitect de revistă. Lucașărul datează foarte mult arhitecturii vizibile și invizibile pe care Mihu Dragomir i-a imprimat-o. Publicarea a fost în așa fel croită încît ea nu și-a putut schimba menirea, destinația decît în mod cu totul pasager și neconvîngător. Lucașărul a rămas o revistă de tineri, pentru tineri, așa cum a conceput-o inițial scriitorimea strînsă în jurul ei și în primul rînd Mihu Dragomir. Chiar densa eflorescență apărută mai tîrziu sub mîna lui Eugen Barbu nu înseamnă altceva decît continuarea victorioasă a inițiativei înaintasului. Lectura colecției revistei o adevărate pentru cel curios. Este vorba de construcție și de continuitate, iar pentru a încadra și mai bine gestul literar de descoperire de izvoare și de fîniri al poetului Mihu Dragomir, trebuie să ne întorcem la anul de apariție al Lucașărului și să primim puțin peisajul literaturii române. Era în 1958 cînd programele școlare de literatură se alcătuiau fără opere și scriitori importanți ai literaturii române. Numele unora era arhicunoscut, dar în cadrul marelui fond al literaturii române erau puține și constituiau adevărate evenimente. Publicațiile literare erau și mai puține. Din 1954 apărăa, după model extern, o revistă săptămînală, Gazeta literară preocupată de tressile trecute, prezente și viitoare ale literaturii române. Necesitatea unui suflu literar puternic, al unei literaturi tinere erau dezeritate imperioasă. În acest context a apărut Lucașărul, căruia inițial i s-a pus titlul Miorita, și în această ramă de epocă trebuie așezat angajamentul generos al revistei Lucașărul prin Mihu Dragomir, sensul polemic al gestului său ca și rezultatele strălucite echivalînd cu apariția și consacrară unei autentice generații de scriitori, care au reînnoit logica și tradiția literaturii române. Dintre sutele de catarge care au lăsat malurile multe au ajuns la tîntă, iar stelele fără nume și-au căpătat unul fiind integrate marii hărți cerești a literaturii române. Numele lui Mihu Dragomir este legat de ele.

M. Ungheanu

Un critic la Dunărea de Jos

În Brăila, trăiește de cîtiva ani un tînar istoric literar, preocupat și de fenomenul curent și de felurite teme pe care și le-a propus spre clarificare, multe îndeajuns de îndepărtate de ceea ce se discută de obicei. El a studiat atent opera lui D. Caracotza și a ajuns la concluzia că avem a face în aceasta cu o contribuție de precursor (pregătind, în urmarea acestei ipoteze, și o interesantă teză de doctorat), a scotocit ceea ce rămasese încă neatinse de arhivistica fără imaginație din producțiile lui Panait Istrati și a făcut cercetări asupra lui Perpessicus, a descoperit un volum inedit al lui I.C. Săvescu, pe care l-a și editat: fîcînd o mică „înșegrăă” („înșegrăă” cu Ion Popescu-Sireteanu), citește, de asemenea literatura română de azi și e unul dintre comentatorii lui Fănuș Neagu care, așa sa exhoale opera mai deșerte decît magia stilului. Acest vital personaj brăilean, care a căpătat în custodie expozițiile memoriale Istrati și Perpessicus și studiază opera acestora ca un adevărat expert, se numește Lucian Chișu și este unul dintre criticii tinerei afilii la disonanță de obicei. El a izolat într-o lume a cărților care îi face bine; izolat și nu prea, cei care citesc și nu se orientează numai după felelor valurilor (difuzat prin colerai) au adeseori o mult mai bună înțelegere a fenomenului. Ca și alții, Lucian Chișu recurge la izvoarele valorii care constau întotdeauna în controlul opereii.

În Brăila, trăiește de cîtiva ani un tînar istoric literar, preocupat și de fenomenul curent și de felurite teme pe care și le-a propus spre clarificare, multe îndeajuns de îndepărtate de ceea ce se discută de obicei. El a studiat atent opera lui D. Caracotza și a ajuns la concluzia că avem a face în aceasta cu o contribuție de precursor (pregătind, în urmarea acestei ipoteze, și o interesantă teză de doctorat), a scotocit ceea ce rămasese încă neatinse de arhivistica fără imaginație din producțiile lui Panait Istrati și a făcut cercetări asupra lui Perpessicus, a descoperit un volum inedit al lui I.C. Săvescu, pe care l-a și editat: fîcînd o mică „înșegrăă” („înșegrăă” cu Ion Popescu-Sireteanu), citește, de asemenea literatura română de azi și e unul dintre comentatorii lui Fănuș Neagu care, așa sa exhoale opera mai deșerte decît magia stilului. Acest vital personaj brăilean, care a căpătat în custodie expozițiile memoriale Istrati și Perpessicus și studiază opera acestora ca un adevărat expert, se numește Lucian Chișu și este unul dintre criticii tinerei afilii la disonanță de obicei. El a izolat într-o lume a cărților care îi face bine; izolat și nu prea, cei care citesc și nu se orientează numai după felelor valurilor (difuzat prin colerai) au adeseori o mult mai bună înțelegere a fenomenului. Ca și alții, Lucian Chișu recurge la izvoarele valorii care constau întotdeauna în controlul opereii.

Acastă compozitie (care e și intelectuală însă mai întii, e de natură morală) nu pare a fi, în literatura de azi, foarte frecventă; însă nici rarității. Sînt, răsîndii pretîndînd în țară, criticii tinerei cu o dotatie indiscutabilă și care adeseori sînt mai multe și mai bine decît unii dintre aceia care fac „muzicile” zilei. Am întocmit nu demult, pentru uzul propriu, o astfel de catalogue unde au intrat și Adrian Dinu Rachieru, de la Timisoara, Zenovie Cărlugea, de la Tîg. Jiu, Al. Rujă, de la Chișinău-Criș, Cristian-Florin Popescu, din Galați, Ștefan Găltăranu, din Pitești, craioveanul Constantin M. Popa. Unde se așează, în această înșiruire Lucian Chișu? Bineînțeles că alături de ei, însă de asemenea și într-o categorie care nu mai este aceea a „virteii” ci a perspectivei morale asupra literaturii: aceea a resuscitării fondului creator „regional”. Ideea de „regiun literare” e, pentru cei care nu văd literatura prin intermediul conceptelor, o formă a provincializării, cum se zice, însă acest lucru nu este adevărat. O literatură regională e însumarea tuturor înfățșărilor regionale, rezultatul estetice al conștinței intergrității și din acest punct de vedere a căuta în istoria regiunii elementele care au făcut din literatura românească întregul pe care îl cunoaștem este a valorifica memoria colectivă, a așeza sedimentele acolo unde se află în geologia substratului lumii literare de azi. Sînt astăzi nu mulți critici „regionali” (preocupati adică de literatura regiunii unde s-au stabilit); nu mulți însă destui. Un Al. Opreșcu, la Buzău (care a dat un inteligent lexicon de

scriitori buzoieni), un Gh. Jurma, la Reșița, un Florea Firan (la Craiova, autorul unui dicționar de scriitori olteni), Enache Puiu, în Dobrogea, Mihail Iordache în Bucovina, M.N. Rusu, interesat de istoria literaturii brașovene, acum Lucian Chișu — istoric al literaturii Brăilei. Aceste inițiative solitare, făcute dintr-un idealism adeseori eroic și cu eforturi care nu odată nu ar trebui să fie atît de mari, aduc și ele precizări, revizuirii de istorie literară, resuscită auzii și propun concentrării culturale desfășurate istoriceste pe care istoria generală a literaturii române, care se va scrie mine, nu poate să treacă.

lătă, de pildă, un opuscul al lui Lucian Chișu, apărut în 1981, ca un extras din „Istros”: „Cării în parte la Brăila în secolul trecut”. Omul sintetizează ceea ce se știa din bibliografiile lui N.C. Istrati și S. Semilian; însă cite o știre e un titlu înșosît. Cine mai are azi cunoștință de filologul Ch. Suloițis, cine mai știe că un H. Rănisteanu scria versuri în ita-benese, că un H. Ralli are o operă în franceză, că, în fine, Anghel, că Mihu Dragomir și Brăilenilor și cheia creații care și necunoscute? Astfel de recapitulări pot să se infățșeze adesea ca o pură înșiruire de nume ori de producțiuni însă simțul critic e, în acest caz, viu. A face critică regională e a promova în principal valoarea și atunci cînd Lucian Chișu descrie un D. Velikinski ca „s-ar fi ilustrat în abilități inutile cum ar fi panglicurii în versuri” — înțelegem că imaginea „regională” este exactă estetice.

A. Silvestri

teatru

„Flacără ce arde în lăuntru tău”

A sta de vorbă cu Mariana Buruiană este o incintă. Dacă nu chiar un privilegiu. Lipsită de infatuare și afectare, ea trece prin lumea artelor adevărat și ușor și cumplit de greu. A vorbi cu ea în pauzele unei repetiții este egal cu o mare bucurie. Multă vreme m-am întrebant de unde vine puterea ei de a fascina; căci trupul mîlădui ca o tresărită poartă o forță vulcanică, un suflul înflăcărat ca o torță.

„Inimă de oțel” — astfel a numit-o, poate în glumă, un coleg de teatru în timpul unei repetiții cînd ea cerea actorilor mai mult sinceritate, mai multă autenticitate și iar și iar de la capăt. Inimă ca adevărat de oțel, păs-trînd în ea, ca sub o plotoasă, simțirea adevărată și harul unei înalte dăruiri. Inimă-de-oțel într-un firav trup, temperament vijelios într-o construcție fragilă — iată-o pe aceea care caută idealul în arta actorului prin acea înfînt de grea încercare de a se păstra „mereu la aceeași înaltă tensiune ca și cum ai menține mereu aceeași notă fără să distonezi”.

lung căutat și găsit de tinăre artistă. Preocupată de interpretarea dincolo de text, de nașterea rolului de fiecare dată atunci, acolo, pe scenă Mariana Buruiană caută și găsește adevărul într-un rol, găsește modalitatea ideală de exprimare a personajului, după care nu urmează suficiență, comoditatea de a repeta clișeu găsit. A fi autentic înseamnă a adăuga rolului noi trăsături, înseamnă a fi om.

Preocupată pe tot parcursul zilei de personajul pe care-l joacă, Mariana

Desene de Nicolae Gadonschi

Buruiană a ales între cele două iubiri, între teatru și film: scena.

Si iar mă întrebam, privind-o jucînd, de unde vine această formidabilă forță fizică interioară; talentul, el deține puterea, mai ales cînd un actor nu este un simplu executant ci „cîntă la propriu său instrument și devine un virtuoz”.

„Să ajungi să te identifice cu flacără ce arde în lăuntru tău”. Această mărturisire coturătoare m-a pus pe gînduri. Cit poate arde o flacără? Cit se va putea consuma ființa aceeași cu aparatele fragile, pină cînd va putea să poarte cumplita corvoadă a meseriei? Răspunsul mi l-a dat fără să-l cer: „Eu nu pot să cred în orice”. Mariana Buruiană cere roluri mari, partituri grele.

Si iată că acum joacă Ofelia. Pregnantă, formidabilă, revoltată prin însăși nebunia ei împotriva atentatului asupra ordinii firii. Șirul minunat minte — inimă — suflul se intrerupe cu brutalitate în clipa loviturii date impecabilei ei conduite lumești. Aceasta este Ofelia Mariana Buruiană. Aceasta este Mariana Buruiană: nu ingenua, blînda, femeia-copil (cum, vai, s-a scris despre o talentată actriță tinăre într-o revistă de specialitate), ci omul, actorul, puternicul temperament scenic.

Si pregătește „Cluta” la televiziune. Si a jucat Julietta în institut. Si ar juca în „Pescărușul”, un rol pe care-l poartă în sine de mult și-l știe de mult și...

Mariana Buruiană poartă o flacără nestînsă, hrînită cu dragoste de uriașul ei talent.

Ioana Diaconescu

film

«Acasă»

Autentic și simplu: așa se dorește a fi filmul scris de Dumitru Carabăț și regizat de Constantin Vaeni; ca să ajungă la simplitate și la autentic, scenaristul crede însă că e de-ajuns să-și caute eroii între oamenii așa-zis „simplici” (un excavatorist, familia și prietenii acestuia, frizorii de carne și îndrăgostogete), într-o lume concretă, cu identități și mobilități dintre cele mai comune. Intențiile sînt laudabile dar realizarea, adică scenariul, sîfșșeste prin a fi conventional și simplist; excavatoristul, băiat de la țară, vrea să se întorcă acolo; acolo îl trage firea lui, acolo se simte împlinit și a venit și vremea cînd în sate a început să fie nevoie de meseriași buni; dar nu poate să se întorcă acasă decît atunci cînd o să fie în stare să repare o nedreptate făcută cîndva tatălui său; Dumitru Carabăț prospectează o lume din care ia chipuri, întimplări și chiar un limbaj specific, dar o face doar cu titlu de împrumut, pentru a-și popula cit mai convingător trama pe care o imaginaționat-o; conflictul, cu rezonanțe de tragedie antică, nu se potrivește deloc cu statura personajelor care îl trăiesc; de aici vine senzația de artificialitate pe care o dă filmul în ansamblul său; ar fi trebuit să fie un film sensibil,

în care sugestia să înlocuiească adevărurile afirmate didactic, dar rîmîn după el mai ales cuvintele mari, fără acoperire în fapte și, ici și colo, pierdute în masa de întimplări anodine, cîteva momente sensibile, de indiscutabilă prospețime.

Si dacă regizorul Constantin Vaeni și-ar fi dat seama de contradicțiile scenariului, încă ar mai fi existat posibilitatea unei interpretări convenabile; „credința” cu care își face filmele, îl împinge însă pe Constantin Vaeni să ia în serios totul, fără alege-re; sentimental, regizorul se dăruiește unui scenariu care ar fi trebuit privit cu un ochi critic; nu este pentru prima dată cînd i se întimplă așa ceva și, după experiențele de pînă

acum, Constantin Vaeni ar fi trebuit să fie mai precaut dar, se vede treaba, așa ceva nu se va întimpla niciodată — un plus de precauție și de simț al ridiculului l-ar face de fapt să-și plardă principalele calități pe care le are — căldura și generozitatea, spiritul de echipă și conștința profesională; atunci cînd a avut la dispoziție un teren solid, sănătos, pe care să-și construiască filmul (cum s-a întimplat chiar cu un scenariu al lui Dumitru Carabăț — în Zidul —, sau cu scenariul la Imposibila iubire, după romanul Intrusul de Marin Preda), Vaeni a putut să-și pună în valoare calitățile; lipsa de discernămint cu care se dăruiește cauzelor pe care le pledează, este de fapt atît cauza succeselor cit și a eșecurilor sale.

Cu Șerban Ionescu, un actor cu mari posibilități interpretative, cu Dana Dogaru, Oana Pellea, Dan Condurache, Gheorghe Visu, Dan Puric, cu Ilarion Chioaba într-un rol îngrătat, staturat, în mijlocul unei lumi concrete, filmul încearcă să reconstituie nu numai un univers cunoscut, palpabil dar și, așa cum spuneam, o dramă de dimensiuni care depășesc cadrul convectului, cu pretenții de simbol; contradicția iese mereu la iveală, marchează scenele cele mai banale și te face chiar să pui la îndoială calitățile pe care altfel nu poți să le contesti. Operatorul Nicu Ștan și compozitorul Cornelia Tăuțu îl înșoțesc și ei pe Constantin Vaeni făcîndu-și cu prisosință datoria într-un film care, din păcate, confundă simplitatea cu simplismul și sinceritatea cu banalitățile.

Nicolae Mateescu

« UCENIȚĂRULUI » LA BRĂILA

Grădina fantastică

Brăila (după Brăila fiecare scriitor se simte — aproape — obligat să pună virgulă și să denumească printr-o fază, sintagmă memorabilă tot farmecul tulburător al acestui timp, cu totuși, scapă clasificărilor) deci Brăila este în mal de Dunăre, fapt ce aveam să-l aflăm când am coborât (nu știu de ce mi se pare mie că orice întâlnire cu apa trebuie să fie și o pogorie sufletească, un fel de reculegere de nimic și de tot provocată) spre ponton și bacul s-a rupt de mal și a pornit spre celălalt tărâm sau numai celălalt uscat, și noi am rămas uitându-ne lung, urmărindu-l cu emoție și curiozitate tăind, într-o dungă „valurile Dunării” nu chiar albastre: de abia cind ne-am aflat pe bac am simțit Dunărea curgându-ni-se sub picioare și am privit orașul și treburile să vă spun, cu incantație copilului de cîmpie care am fost — că un oraș se vede cu totul altfel de pe apă, decît de pe uscat, cu totul altfel se vede o apă dintr-o insulă — desigur, este vorba de Insula Mare a Brăilei! — decît din oraș. Dunărea se vede de pe insulă prin omisiune, prin centura de asfalt, prin canalele domestice, apele fluviului, prin gril și seacă și porumbul și rapița de pe toate acele întinderi de hectare ce cîndva erau stuf, lîntiță și crapei fabuloși, Dunărea se vede prin cele câteva lacuri frîmțite de bălăreț, lacuri cu potoane ascunse în sălcii și papurii, dar, mai ales, Dunărea se vede foarte tare în mijlocul lanului de grâu acolo unde, în locul albastrelor sau macilor însingurîți amintirile, se înalță, drept și sfîșit, ca o revoltă a naturii împotriva civilizației, firul tracic al papurei! Abia atunci sesizezi că nu ai văzut încă, în toată această grădina artificială, nici măcar silueta unui om!

Constantin Stan

Imaginea unui „om nou“

Pe autorul sentimentelor „Drumuri brăilene” îl cunoscusem încă din primul an de studenție, grație distanțării noastre profesor de literatură română Aurel Martin, care, într-o seară a lui noiembrie 1955, l-a invitat pe poet să se întindă cu noi în tîmna, în fața geamului. Deși nu-l văzusem niciodată, ni-l imaginam, pe cel ce scrisese poemul „Războiul”, ca un bărbat cu gesturi iuți, ca și versurile sale tăioase, febrile, purtînd încă în pori mirosul prafului de pușcă, iar pe inimă umbra zdrențuită a florii de rapiță, semn al trecerii lui pe lingă moarte. Imaginea aceasta neconștientă ne-o întărise și proaspătul poem, atunci lăsat de sub tipar, „Oda fulgerelor”, adevărată cantată romantică în ale cărei acorduri solemne ne pierdăm ore în șir și pe care, nu de puține ori, le transformăm discret în modestele noastre încercări poetice. Bărbatul care ne-a încitat apoi cu prezența sa fermecătoare era cu totul altfel: de statură potrivită, îmbrăcat, cu părul negru, abundent, însă bine și uniform pieptănat, nelăsînd nici o suviță să izbuzească rebelă, și purtînd niște ochelari fumurii cu ramele mari. Nemaîreținînd curiozității, cîiva dintre noi îl așteptam în fața amfiteatrului „George Topirceanu” în care urma să ne vorbească și l-am zărit de departe cum păsea, aproape sfîșos, ca un actor de cinema prea popular, care n-ar fi voit să fie recunoscut de admiratorii săi... Temperamentul vulcanic din poezia admirată de noi nu se trăda cîtuși de puțin în felul de a vorbi, sau în gesturi, ci sălășluia undeva, în inima lui neasemuit de mare...

Anghel Gădea

Continuare în pag. a 7-a

Albastrul absolut

Minușărilor mei prieteni, copii de la Școala Generală nr. 22 din Brăila

Nici o lipzeșime alită de lipzește ca privirea copilului pe cînd eu cînd erai este la fel de albastru cît peretele camerei mele nu știu dacă rama ferestrei plutește în gol sau rama ferestrei stă răstîrnată pe un zid absolut oarbă astfel încît cel mai mare înțelept este cel mai mare pentru că el este cel mai mare copil.

Gabriela Hurezean

MHU DRAGOMIR *inedit*

Iubita fără nume

Trec gîște sălbatice, tipind ascuțit, carele jărănești scriștie, greoie, cu vase, de vin, —

serile de septembrie, cum vin? De te string ca scriștirile-n cuțit, vor crește în clarul septembrie, ca pămîntul, glob pur, fără membre!

Apoi toți muștii se dărim în tunete, liniile se suie-n adînc, ciudat. Crescîtușii sur sulzii și sunete, privesc jera de lumină, mirat.

Cu miros uscat de smochine în odăi, seara, rîmîn citeva lumini,

care se strecoară, sfioase, printre cărți, cu brățări pline de amintiri și-nfrățiri bolnavicioase de grădina învăluite oamenii ciudați din mine.

Nepțiere își scriștește stele grele, nicădere nu-i încă tîrziu. Doar obrazul tău e rece și străveziu, numai eu nu am cui vinde nopțile mele.

Iubită, iubita mea fără nume, nu știu că toamna asta e mai caldă, mai îmbelșugată cum n-am avut-o noi niciodată...

Peste zări se zbat volute fumurii.

Fotografie de Constantin Dărie

Despre nave, cîmpie și cărturari

De-a lungul mileniilor și frîmțimii sale istorii, Brăila și-a scris cu har numele în cărțile de înțelepciune și suflet ale țării, în marile enciclopedii și biblioteci ale lumii, tezaurul său spiritual avînd o întindere, varietate și valoare căruia marele nostru cărturar Nicolae Iorga îi făcea corespondență în dimensiunea geografică și culturală a unei adevărate provincii, cu distincție și personalitate proprie.

„Nasc și aici oameni” este un adevăr care a depășit demult orolul patriotismului local, impunîndu-le atenției celor ce studiază fenomenologia civilizației și creației românești. Brăila, și la propriu dar și la figurat, este un oraș al statului, căci, ia să ne închipuim puterea evocatoare înscrisă în spațiul său spiritual de însemnele cu numele de Anton Bacalbașa, George Baronzii, Panait Cerna, Iuliu Cezar Săvescu, Ilarie Voronca, Leon Feraru, Panait Istrati, Perpessiciu, Mihai Dragomir, Mihail Sebastian, Sandu Aldea etc., în literatură; Hoptes, Gh. M. Murgoci, Sergiu Gălbănescu, Nicolae Onescu, Victor Vilcovi, Ștefan Băian, Anton Dumitriu, Edmond Nicolau, în știință; Haricleea Dărcieș, George Niculescu Basu, Petre Ștefănescu Goangă, Elena Teodorini, Ionel Perlea, Maria Filotti, George Cavadiu etc., etc., în muzică și teatru; Veronca, Ion Teodorescu, Sion, Max Herman-Maxy, Gheorghe Naum, Mihail Gavrilov, Sorin Manolescu etc., în arta plastică!

Toate aceste nume-renomie, și cite altele! — prin coherența personalităților pe care le-a dat Brăila concurență marile centre culturale ale țării — dăruie în sufletele noastre, sint adînc sălbatice în memoria neperitoare a marmorii Dealțel, la intrarea în clădirea Liceului „Nicolae Bălcescu”, trecut bine de venerabila vîrstă centenară, există două impozante plăci de marmoră unde strălucesc o parte din numele ilustrilor fi ai urbei noastre pomentei noastre.

Sub același semn, nu numai al evocării, își înscrie neobosită osirdie cărturărăască și reputatul profesor Ștefan Mircescu, împătimit cercetător al „spiritului brăilean” (delimitare aparținînd tot unui fiu al urbei, Titus Mocanu) care ne propune un studiu exhaustiv asupra personalităților brăilene, prin a căruia aparține este credința mea, s-ar aduce serioase servicii nu numai unor interese locale sau zonale.

E drept, brăilenii, au moștenit un valoros tezaur de care sint mîndri dar, totodată, sint conștienți de faptul că acesta trebuie să stră-

luccească în continuare, să nu fie depozitat în „lada cu amintiri”, ci pus în valoare, transformat în focar de înnoțire sufletească, de educație multilaterală.

Timpul, mai ales ultimii ani, a lucrat cu hărnicie, discernămînt și competență în acest sens, vechea cetate a Brăilei schimbîndu-și fața și structurile, devenind, fără exagerare, o „perla a Dunării”. Era și firesc ca orașul, cetățile excautorului, ale piinii și chimiei să se continue, să-și găsească „replaci” pe măsură în cetăți ale spiritului, care să dea strălucire nouă moștenirii ce-o avem și. mai ales, să contribuie la îmbogățirea acestuia cu noi și noi valori perene, totul pus în scopul omului de azi, dar și cu deschidere și necesitată ambite spre mine. Așa a fost posibil, ca în momentul actual Brăila culturală, Brăila tuturor brăilenilor să se fălească pe bună dreptate cu adevărate „palate” de artă și cultură. Muzeul, în strîna noi, și-a diversificat activitatea prin intrarea în circuitul său a Expozițiilor memoriale permanente „Panait Istrati” și „Perpessiciu”, a noii Secții de etnografie și artă populară a căreia i se va adăuga în curînd un mic muzeu al satului; Teatrul dramatic „Maria Filotti” complet restaurat, constituie o bijuterie în materie, amblionînd prin valoroasa sa trupă condusă de Constantin Codrescu marile repertorii, Biblioteca județeană „Panait Istrati”, și ea centenară, se pregătește să se mute într-o clădire pe măsură; în Grădina publică, bătrîna noastră Grădina, pe vremuri animată numai de prezența la chioșc a fanfarei, e drept, și astăzi cîntă fanfara, s-a conturat un

Vasile Ruscescu

Continuare în pag. a 7-a

Vis după Adrian Zograffi

Se prăbusese lemurii în auroră, Stîlul se-nvîrtește pe un cerc enorm, Acum, cînd se destramă stîna oră, Într-o tăcere-n care hoții dorm.

Bruse, raze se desface din țîtină Și dimineața urlă fără margini, Cum ara în hîmăriea fîntînii, Orbită de ciulinii și de paraginii.

Sub semnul lui Fănuș Neagu

In peisajul literar brăilean actual, își face simțită prezența o literatură în proză aflată sub semnul lui Fănuș Neagu. Explicatia acestui fapt vine din mai multe direcții care se întîlesc în dreptul numelui prozatorului, am spune, într-o tradiție care s-a făcut observată din întodeauna, ea privindu-l, mai înainte sub forma aceluiași ritual protocolar, și pe Fănuș Neagu. Există cu certitudine o stare de spirit a locului, caracterizată prin concentrarea elementelor care tin de geografic și uman într-un univers fabulos, dezvăluindu-și sensurile fundamentale, neschimbate, indiferent că transpar în poezie sau proză. Astfel, cu mult înainte, orienturile toposului literar brăilean fuseseră prefigurare și apoi conturate, în literatura lui Constantin Sandu-Aldea, care vorbește primul despre viforosul temperament al oamenilor din cîmpia brăileană, în cea a lui Panait Istrati, povestitor genial, autor al „Chirei-Chiralină”, al lui „Codin” și a „Ciulinilor Brăilei”, sau în proza plină de miresmele salcîmilor scrisă de Mihail Sebastian. Totodată, trebuie amintite poezia eruditului Perpessiciu („Brăila și defăcuse un plan în evantaliu / Pe boarea de defăcure a tristei toamne”) elaborată la începutul secolului, umorului trist în fața elementelor ideologice literare și aspirație artistică asemănătoare, în conținutul cărora se observă, desigur, și personalitatea lor distinctă.

Corneliu Ifrim („Trufie și umbră”, Cartea Românească, 1982) și Vasile Ruscescu („Moartea fîntînii”, Cartea românească, 1983) au debutat editorial aproape concomitent fiind prezenți de Fănuș Neagu care semnală Brăila, în ambele cazuri, autentice talente intrate în literatură prin drumul care duce spre orizontul cîmpiei, al apei, „al miraculoaselor adunări de viață și legende”. În proza amîndurora tipologia brăileană, pe care am amintit-o înainte ca fiind coborînd dintr-o mare tradiție, nedepărtată în om și natură se află sub zodia protectoră a lui Fănuș Neagu de care sint mai apropiate întîlniri cîmpice, secetoasă sau înăbușită în vegetații abundente, vibrează liric în poema nemărginirilor, personajele se umplu de pitorescul expresiv și dau frui liberă trăirilor elementare, avaculul devine teritoriu literar, simbolurile își au ecou în sensurile fundamentale ale mitologiei locului, orașul trăiește frenetic, cu cerească de petreceri și nesomn.

Dar atît în proza lui Corneliu Ifrim, cit și în cea a lui Vasile Ruscescu perspectivele unui drum spre eliberarea de constrîngerea canonică a modelelor tradiției, față de așura specifică a locului, se poate întrezări printr-o intenție de emancipare a temperamentului lor artistic, prin stăruirea lor în zone de observație literară diferită. Prin volumul de povestiri „Moartea fîntînii”, Vasile Ruscescu ne îndoaie un prozator al cîmpiei, al satului dunărean. Prozatorul își propune ideatic un realism imagistic, elaborat, scris o proză afirmativă, cu o mare nevoie de discurs și experiență de viață, urmărind să revitalizeze estetic limbajul neoaș în care surprindem mirarea erolor săi cînd îl se căruie identitatea, umorul trist în fața agresivității de orice fel. Povestirea sa „Frate de pămînt”, cea mai realizată din volum este, în acest sens, autogolăvitoare într-o viltoroa colecție a prozei cîmpice. Corneliu Ifrim este atras în schimb mai mult de universul acvatic („Baltă”, „Gerul”) și citadin („Fîcică”, „Vrăbii”), de ficțiunea pe care o opune cu ostentație autobiograficului, urmărind o mai mare cantitate de original, cu care adesea experimentează („Tunelul”) fără a se îndepărta însă de fondul tradițional, pe care se scrijălă proza sa. Psihologia tăcerilor, germinata acestora spre aceluie, indică, de asemenea, o particularitate distinctă a literaturii create de Corneliu Ifrim.

Prozatorii aflați la primele lor cărți, primite favorabil de către critică, scoțite chiar repere interesante în miscarea prozei contemporane mai noi, Corneliu Ifrim și Vasile Ruscescu aduc în acest moment al evoluției lor literare un interes sustinut pentru nivelul artistic al prozei fiind, biografice, asimilate unei ilustre serii brăilene a literaturii cîmpice. Ei au reușit să transforme tirania și, cîteodată, involuntara presiune a modelului, reprezentată în acest caz de opera literară a lui Fănuș Neagu, într-un semn artistic și nu într-unul epigonic.

Lucian Chișu

Visul zărilor — cu fulger globular,

Îl scormonesc în coajă ca pe-o nucă

Și-n zborul său liturgic, un canar,

Treptat pe arșiși negre se usucă.

Prin smircuri, serpiși destupă ghemul

Împărălind pe brusturi o duhoare,

Codîni din codini își trag beștele,

Loviti în suflet cu un gîlonț de sare.

Dumitran Frunză

Brăila, iunie '85

Poeți brăileni

GHEORGHE LUPASCU

De Dunăre

Alecinii Dunării
Adeu dulci salciei
Și tot terul ancoră
Unde sarpe negru stă
Să smolească-n solzi de vis
Podul meu cu nufăr scris
Să-nfrățesc plutișle
Unde-s mîntușle
Apelor de la-ncepăt
Rău-acolo-l nenăscut?
Numai una-n undă zisă
Trup de rouă și de clisă
Mă aruncă-n sînzienă
Dincolo de caliene
Să rămîn în țara firii
Doar lunetea iubirii.

ION MUSTAȚĂ

Domnule Mihule,

bună seara!

Noaptea s-a scuturat peste solzii peștilor
Și a intrat apoi în vîntre,
Bună seara, domnule Mihule, vino alături
S-ascultăm cum se îngrășă peenișii.
L'poveana ingenunchează lingă noi
Și aburește paharele cu răsuflarea ei oaldă,
Și miroase miezul de piine și dă
De dușcă paharul cu votcă
Pe drum pulbera răsuflă fierbîntă,
Și în ochiuri de apă nufieri sfioși
Își închid cupele de puritate.
Bună seara, domnule Mihule,
Din sălcii ne cheamă ziua de miine!

AUREL M. BURICEA

Dincolo de dig

Stau pe dig și-un lup de frig
îmi dă lîrcoale ovale
dinapre sonda de teamă strig
și nimeni nu se investe-n cale

spre fiara gîlpii cu ochiul meu
arunc în ochiul ei și-au stridind
și-n fuga razei alt eurbuc
în blana magneticii tremurînd

arborie milenar prin mine trecînd
cu virful retezat de fulgere și vis
aproape toate iururile devin gînd
numai cuvîntul cade din abis...

ADRIANA SITARU

Să mă preschimb în tigruleț

Gura grădinișii mele soplea goție despre
cînd a tremurat sub singele alb,
cînd a plîns cu abstrușul ochilor
și cînd a luat-o în brațe un om de zăpădă.
Iubito, i-a zis ei,
lasă-mă să mă topesc în tine,
să mă preschimb în tine.

VICTORIA TĂNASE

Întoarcere

Atît de mult te-am căutat făptură,
Făclie, ceas, umire totodată,
C-ăs răsădi în lume-un ceas vesnie
Să-nîmpine în iserimi sînta șoapță.

Dă-mi locați umbra, țana cea mai mare,
Ce m-a făcut să zămislesc cuvîntul.
Să fac grădina din triseștea lumii
Ca dorul meu să-nnoție pămîntul.

Cu aripi mari de-ata înălțare
Vom împleiri în eurbuce de lună;
Năluci de dor vom aștepăta flinta,
Ce se va-nnoție troiță-n fîntînă.

CANDIANO PRICEPUTU

Dansul pasăre

in virtutea balasului
clipa nu mai avea nici o vină
totul lumeca pe de-asupra —
pasăre!
pasărea erai tu,
victorioasă,
pasăre
rotitoare,
dansul era zbor.
atunci
vorbeai toate
erau cer,
erau dragoste;
in virtutea dansului,
o femeie cu nume fără-de-nume!

plastică

Marile „proze“ ale unui miniaturist

Picu Pătruș n-a fost prozator, era doar, după spusele lui, „aprinzător de candelă”. Avea însă un hobby: în timpul liber devenea pictor, compozitor și poet, ineditnicirii care, cu vremea, au devenit profesorii de credință, opera unui talent unic, încornfundabil. Acest Botticelli de Transilvania, Fra Angelico de Sălișteia Sibului, a lăsat în urma lui 40 de volume de manuscrise (s-a născut la 1818 și s-a stîns după 54 de ani) și peste 3000 de miniaturi. Mi-ar fi plăcut să fiu contemporan cu acest om care creia că semăna mult la fire cu alt prozator unic, omologul lui din Moldova, Ion Creangă. Spun prozator fiindcă picturile lui Picu Pătruș sint adevărate povestiri, colorate de el însuși cu culori aprinse și vii, preparate cu meșteșug. Sint povestile unui om cu ascuțit simț de observație, cu un ochi limpede și vesel, ascuns sub o giugă prea strîmă. Majoritatea personajelor sale sint țărani îmbrăcați după datină, purtînd nume sonore ca Irod, Iona, Grigore, Elissei sau Ilie; femei nici frumoase, nici urite, doar femei muncite, pe nume Maria Eghiptianca, Magdalena, Eva. Trebuie că toate aceste nume și ființele de sfinți, mucenici, împărați și princi la un loc să fi făcut parte integrantă din Sălișteia sau din satele

apropiate, într-un cuvînt, chipuri ale locurilor românești văzute de cel mai mare miniaturist popular român din toate timpurile, cum, fără sfială, îl numea Onisifor Ghibu. Pătruș era cu siguranță un povestitor laic, dovadă stau desenele lui. Întîi pe Samson, „cînd au scuturat foisoru cu vrășmașii săi de iau omorît”. Casa este prinsă în mișcare, căzînd, cu oamenii și pereții înclinăți. David, ca și Samson, trebuie să fie portretul unui tînar de prin părțile locului, de pe la vreo horă, care e tare mîndru de ispravă lui, omorîrea ursului și a leului. Elissei e un țărăn cu barbă și plete, i-nvîndu-se de coarnele unui plug, iar Eva îl ține de antebraț pe Adam ca să nu se răsturne. Pătruș avea o imaginație uimitoare și un umor pe măsură, calități suficiente pentru a-l trece prin toate grozăviile narate de el, cu sufletul ușor și cu zîmbetul pe buze. Încal este alt de comic încît nu ar speria nici măcar un copil, iar limbile de foc par să pice de iarbă, mai degrabă tămăduitoare decît periculoase. În schimb, „nestatornata roată a

lumii și primejdoasele ei valuri” arată ca un scribînd de la tîrg, iar imaginea pruncului la seceră care „se vază către țară”, este un desen capul: „și el îl trimite la măicașă”, este un tipic tablou de munci cîmpenești din care nu lipsește nimic. Un efort de imaginație i-a cerut povestirea potopului, un desen excepțional, modern și tulburător. Pe linia apei, sus, o barcă, cu siguranță a lui Noe. Sub linia apei, înecatii, ca niște oameni-amfibii, iar jos, case, curți, castele, orașe. Dacă vrei să stîli „cum a fost stobozit sf”. Favel pe ferasă din categoria „Damascului”, apelată la imaginația și la umorul iconoclast al lui Picu Pătruș. Un spînzurat cu limba scoasă și care parcă se dă în legănă este Iuda, făgăduindu-se cu o birnă în ochi, pastori în drum spre Bethleem sint îmbrăcați cu haine lungi de oier, cușe și straițe și ciomege. Neîndoiesc, pe desenele lui Picu Pătruș se pot face studii etnografice. De altfel, probabil că sătenii, vecinii se recunoșteau ușor în imaginea miniatristului și n-ar fi de mirare ca și astăzi copiii copilor lor să se mai recunoască printre unele chipuri, arătîndu-se cu degetul. Locurile sint aleeși, ca și la Violele Mărginean (Primăvara la Falașca), ca și la Ștefan Călița (sat în Transilvania), un univers comprimat pe o moviță, o galaxie într-un vîrf de băț care transmite spre alte galaxii, prin intermediul gîhvecelor de flori, al coarnelor de plug, al turnelor de oi, al lanurilor de grâu, al cușmelor, mesaje ale unei umanități care, iată, emite în Cosmos mai multă energie într-o secundă decît Soarele în 100 de ani.

George Cușnarencu

Efectul Bernea

S-a spus că o anume știință a incitării este ceea ce menține proaspăt interesul pentru pictura lui Horia Bernea. O evoluție ale cărei formulări s-au situat aproape întodeauna în răspăr cu tendințele generale manifestate în epocă, dar și cu oscilațiile ordino a preferențelor publicului. Artistul și-a împlinit însă opera cu o consecvență și o siguranță a cercetării ce-l particularizează într-un orizont estetic mereu largit și luminat de răspunsuri clarificatoare. De la acest nivel judecînd iserile la rampă ale artistului, se poate spune că nu o orgoliu contrapunctic, opozanta deliberată sau decis dramă arti sale în gale-ria picturii noastre contemporane. Bernea și-a deconcertat întocmai privityorul prin profunzimea tezelor estetice ce și le-a asumat. Cineva semnală în expoziția de la Muzeul de artă al Republicii Socialiste România citeva desene, crochieri și autoportrete, datînd din perioada începuturilor sale, 1969-1973, elemente de laborator menite să lămurească multe sensuri ale creației pictorului. Artistul demonstrează că a înlețit dintodeauna că marii arte nu-i sint de-ajuns exprimările bazate doar pe intuiție, oricît de bogată ar fi ea, și nici

pe descărcările temperamentului său artistic înăscut. Efortul pictorului s-a îndreptat către explorarea universurilor fundamentale, a formelor esențiale, acestora atribuindu-le calitatea de a face rezonantă o lume sensibilă de idei. Artistul și-a modelat cu obstinată vizibilitate plastică și a înțelega materie și-a aflat în paleta pictorului o dimensiune proprie, înconfundabilă. Bernea își refuză orice tentație descriptivistă, deși demersul său aglutinează reprezentări ale unei realități strict figurative. Gestul lui plastic rezumă o atitudine estetică față de un pretext real, obiectiv, reținut ca atare doar de caietele de schițe. Există în creația lui Bernea o tendință de depersonalizare a formel, de tălmăcire a realismului tradițional în termenii construcției abstracte, venind curvî în contradicție cu evoluția actuală a gustului public și a preferențelor pentru rigurosa formală. Sigur, „Dealurile” sale intră în categoria peisajului, dar legile stricte ale genului sint bulversate de vizuinea atitudinală a artistului, situat el însuși ca entitate morală și sensibilă în peisaj. Sau cîlcul atît de controversat, intitulat „Hrană”, inițiat cu cîțiva ani în urmă se supune în linii mari ri-

Corneliu Antim

Faptul real și oglinda artistică

Urmare din pag. 1

lirica unor elemente de corespondență ale universului ficțional cu cele ale universului „real” în succesiunea lor temporală și logică.

Poate, atunci, în semnificativă universului liric creat, desigur plasat într-un sistem referențial? În apăsătoare de a fi reprezentativ pentru o colectivitate determinată sau un anumit ins social? Poate, în capacitatea de a fi pilduitor.

Iată, o eroare judiciară, unul din cele mai banale exemple de **tramă epică** din romanul secolului XX. În literatura noastră contemporană prezentând chiar o frecvență, dacă judecăm cantitativ și nu aici locul, excesivă. Rămânând în domeniul strict al ficțiunii respectivei eveniment românesc și poate găsi unele corespondențe în universul contemporan. Desigur nu are a fi avut în vedere un roman cu „chei” (nesemnificativ pentru discuția angajată) ci doar de transferul — artistic — al unor elemente de tipologie umană, socială, factuală, istorică etc. care nu apar străine cititorului.

A fost scriitorul atunci când a scris această carte sincer? Literatura lui — această literatură — e sinceră?

Asadar...

El a ales o mostră, o felie de realitate. Sau a imaginat, a recreat astfel de mostră. Este în afară de orice discuție că nu există subiecte privilegiate și subiecte neprivilegiate, tot așa cum nu există cuvinte frumoase și cuvinte urite, toteme literare și neliterare. Trăind despre o eroare judiciară scriitorului, e limpede, nu a comis un sacrilegiu și nici nu se face vinovat de o lipsă de tact. Chiar dacă alegerea subiectului s-a făcut, să zicem, într-un moment în care memoria colectivă este puțin prea încălzită; sensibilizată de asemenea „intim-plări” aglomerate într-un interval de timp redus. Dimpotrivă, poate că tocmai acest sentiment de cubilitate, sublimat probabil și în constința scriitorului, se traduce prin carte. Nefind de asemenea deloc exclus ca însuși scriitorul să se supună astfel unei comenzi colective.

Supuși probei sincerității, scriitorul și opera sa în condițiile date s-ar părea că nu au de ce roși. Ei nu au inventat un fapt infamant, nu au creat o problemă acolo unde nu există. Singurul lucru care i s-ar putea imputa (și poate că în ipoteticul exemplului s-a și imputat) este faptul că în raport de un plan general de referință subiectul ales e minor. Nesemnificativ. Dar atât o problemă de artă poetică decât de sociologie a artei.

Adevărurile literaturii

Urmare din pag. 1

cu nevoia de literatură, și cu atât mai puțin cu marca literatură.

Poate că unul din adevărurile care pot vorbi despre faptul că, în ultimele două decenii din România s-a făcut o civilizație puternică n-îl relese bogăția și varietatea literaturii create în acest răstimp istoric de după Congresul al IX-lea. S-a creat, asadar, o literatură distinctă, de o forță artistică și semnificativ convergente cu tradițiile și precedentul culturii noastre, în poezie și proză mai cu seamă valorile reale depășind nivelele consacrate ale literaturii noastre moderne. Datorăm acest fapt unei deschideri chibzuite asupra fenomenului literar; i datorăm și conștiinței deoptrivă a scriitorului ca și a cititorului față de nevoia de literatură, ultimul refuzându-se în „Divina Commedia”, „Frații Karamazov”, sau „Creanga de Aur” cărți de divertisment, de relaxare. Înainte de toate drumul către civilizație și imaginație eficientă oricărui loc de muncă trece invariabil și prin literatură; s-a spus mai de mult că mobilitatea „accesiei pedepse omenești” — aceea de a gândi — și eradicarea ignoranței trec de asemenea fatalmente și prin literatură.

Timp de pace

Urmare din pag. 1

„Cahla de rășină” și un ștefneț de alamă — atât mai rășinăuș și mai moloz, ceeace distruse de bombe. Și cinele ciobănesc, cel care păzise ruina ci familia numeroasă a buculicului luase calea însetată a refugului.

Bunicul vorbea despre pace simplă, fără figuri de stil. Se emoționa pe alocuri, așa cum se emoționa când despre Dimitrie Cantemir și despre Petru Rareș (explicabil! Vărele copilărie se-nșirau neînchipuit de calde și dragăstoase în dulcea Moldovă, la Probota). Sub vorbele lui simțeam și eu bucuroasă tot firescul acela de pace din lanurile stropite cu maci, din crînguri și luminșuri, melodia pașnică ce-nso-

REMEMORĂRI

Scrisoare către Fănuș Neagu

Am auzit că te-ai întors din Engiltera, unde îți-a plăcut fiindcă ai nu știu românește. Și își închipuie că, însulări fiind, nici n-o să învețe vreoaltă. Am fost și eu pe acolo. La Arad, acasă la mama, printre pisici și vecini pîndind cîmîtură de vizavi. Am stat noaptea închis în scoica de sîdeie a casei pe care igrasia o macină de-a-mpicioarelea.

Nu are rost să explice cile tractoare și automobile de tot felul au trecut peste inima mea. Un drum răpus de șenilele macaralelor, fiindcă noi înții distrugem drumurile și după ala ridicăm blocurile, trece pe sub fereastră oblonită a casei în care mama se mișcă precum o răz.

Orașul e frumos, nu seamănă cu urbea în care s-a născut marea Wilton dar, crede-mă, merită văzut. Are ceva din speranță apasă a copilăriei noastre. Pare un Leningrad în miniatură (fără Baltica), și în cochetăria tirzie a străzilor păzite de tei încă neînfrorți, barocul inutil dar cumplit de plăcut ochilor so stîngi sub ploaie și vopsea de împoș.

Chimereți sînt blegi, nimic pînă în zece, tot pești zece și dacă le apucă ora fatală nu te poți prevala de politeja britanică doar de săfosenia ardelenescă.

Deci Colebiul e indispensabil. Am dat ultimul leu pe un tub de Colebil luat de la un turc care, ieri, își săbătorea bairamul la mare. În Marea Neagră, vreau să zic, unde stau și scriu ce demult vroiam să scriu și ieri blestem zilele și tremur cu două pături puse pe spatele de dromader ambulant și ascult bulucinele meteorologice transmise în toate limbile pămîntului cu aceeași finalitate: froni atmosferic greu, averse de ploaie, lapoviță și ninsoare.

Astfel stînd situația, l-am rugat pe mahomedanul nostru Acin să-mi facă rost de o bucată de calcan, din motive speciale aș vrea să-l scriu cu K, și l-am prăjit la un foc de găteje. Am astă... Ah! era să uit că aici e Ahoc, care spune versuri despre Tata Noe și procese în rime alese. Ceva despre sfîrșitul lumii. Nu consumă decît apă tonică, o băutură excelentă care miroasă a sicriu și a sentimente neexprimate.

Definiți pe care-l știu, cel cu coadă de aur, și mustăți, azi dimineață la șase și un sfert a executat un salt de expert și cîzînd pe balcon mi-a zis:

— S-a întors domnul Neagu din Engiltera?

— Du-te bă, și te culcă, i-am zis cu glasul lui Nichita și l-auzeam pe Grigore întrebându-mă cit e osaul și pe Pîtu căntîndu-și alinare pe un pătrat explicat de Pitagora și pe Gută Băieșu chicotind sîrî, și-mi era atât de bine încît am vrut să mă ascund sub o tonă de nisip ca un șobolan scăpat de acțiunile de deratizare. N-am izbutit. Costă și nisipul, dar și riscul. Asta-i tot. Vreau să te anunț că grație unei do-

Mircea Micu

binecunoscută că programul politic emis de Vlad Georgescu (în 6 ianuarie 1985) nu putea să rămîna doar un program fără efecte în domeniul operațiilor curente; ba, mai mult, s-ar putea zice că numeroase din elementele acțiunilor „Europăie abstruse” de acum pornesc din propoziții însă le și depășesc într-o proporție considerabilă. Pe scurt, diversivene e sigură că sofistică privitoare la „echilibrul”, „cultură” și la „unitate” a izbutit să abată îndeașun de mult atenția însulor lucizi și, printre-o asemenea vacantă, au pătruns adînc în poziții de unde greu mai pot să fie scoși) adeptii neidentificabili. Simple supozitii... Totuși, regurparile produse vreme de un an și mai bine nu au rămas fără efect și acum „Europa liberă” pare a considera că se mișcă fără să lase urme prea vizibile acolo unde, îndărătul filamentare se mistifică în „opinie”, totul pare că se poate spune. Ce zic, asadar, profesioniștii teoriei, care nu uită nici un moment că au o cauză de urmărit? Ei au sporit, mai întii, considerabil imaginea Occidentului „fascinant”, punînd, pe tema acesteia, din ce în ce mai mult opiu propagandistic în emisiunile dedicate asa-ziselor informații candidă, asupra „modului de viață din lumea liberă”. Ce ar rezulta de aci, urmărind utopiile înfățișate în chip insistent, dacă nu o imagine a unui paradis artificial care ar trebui să tragă mîștile înflămate? „Jurnal activ al informațiilor occidentale în lăura deciziei de emigrare”, despre care se exprima atât de... poetic fostul autor de poezii Emil Hurezeanu (în 31 martie 1985) dezvăluie în realitate țelul acestor nesfîrșite tablouri de viață colorată în roz: deznaționalizarea, și, dacă este cu puțină, chiar așezîndu la ideea emigratistă. Apoi, și în legătură cu aceasta, ideea diversivonistă de Europa. Înțelegem nu așa cum trebuie, ca o comunitate istorică de etnici independenți, ci în chipul unui model abstractizat în baza unei realități care se află numai în parte a, cum se zice în vreme de acum defunctă (dar nu la „Europa liberă”!) „Cortinei de fier”. Europesimul ar urma să acționeze și în domeniul spiritualității și insistența asupra unui tip de ecumenism, înțeles în accepțiunea dezertivunii unei

Despre nave

Urmare din pag. a 5-a

adevărat și înfloritor spațiu de cultură, care se continuă spre faleză Dunării, astăzi și tabăra de sculptură, replică artistică la arta arhitectilor și constructorilor brăileni care au adus orașul mai aproape de simpla bătrînului fluviu prin artere și blocuri moderne.

În asemenea condiții, rîva oamenilor de cultură brăileni, de creatorilor săi de bine și frumos este mult mai largă, a căpatat vocații competitive, „replici”, iarăși „replici”, la fama adusă/orașului de constructorii de excavatoare și nave de mare tonaj, de chimisti și metalurgii, de minorații oameni ai cîmpei care în cronica de hîrnicie a anului trecut au scris cea mai impunătoare performanță din istoria agricolă a locurilor, peste un milion de tone de cereale. Noii cîntăreți ai melezurilor, creatorii de azi ai Brăilei deloc împovărați de numele săpate în marmora Liceului „Nicolae Bălcescu”, și timpotrii stimulată, creează noi armonii, strălucit reprezentată în plan național de „frumusețea nebulă”, Fănuș Neagu. „far” de veghe la stările de legendă ale Dunării și Bărăganului, și de nu mai puțin cunoscutul și venerabilul creator de blutieri lirice, Mihail Crenguș, actualul sub „acceptul de spirit” al lui Mihai Dragomir, în cenacul ce-i poartă numele ei au impus atenției presei literare din țară și editurilor cu timp în urmă pe Nicolae Grigore Mărășanu, Tudor Octavian și Gheorghe Lupascu, iar de dată mai recentă pe Aurel M. Buricea, Corneliu Irim, Ion Bălan.

Vorbînd despre tinerii creatori brăileni, care se află la porțile confirmării sau afirmării, nu duc gîndul la un frumos obicei, care, cu scurgerea implacabilă a timpului a ajuns la noi ca o legendă. La absolvirea liceului „Nicolae Bălcescu”, seful promoției sădea un stejar în curtea școlii. Desi obiceiul nu se mai păstrează, și retinerea generozității metafizică în truca sugerează o realitate a Brăilei de azi: în „grădina” sa se sădesc și răsădesc zeci de stejari, care, nu ne îndoiim, vor rodi în permanență valorilor ei în timp, îmbogățind coroana infinită a spațiului nostru creator.

Imaginea unui „om nou”

Urmare din pag. a 5-a

Nu bănuim atunci, în poetul delicat și de o ascunsă frecvență, pe marele și neobosit animator al vieții literare de la sfîrșitul deceniului al șaselea, de care aveau să se bucure majoritatea poezilor și prozatorilor care astăzi se apropie sau deja au împlinit cincizeci de ani. A fost pentru ei un moment fast în care Mihai Dragomir a jucat un rol hotărîtor.

În arida și crispată viață literară a acelor ani, cînd aproape nici o publicatie literară, din puținele care apăreau, nu întreprindea nimic spre a întretine vreun contact cu tinerii poezi necunoscuți, (nici măcar banala „Postă a redacției”), s-a anunțat apariția unei noi publicații literare, care avea să poarte numele capodoperei eminesciene — „Lucașfărul” — simbol al tineretii și nemuririi.

Odată cu lansarea revistei „Lucașfărul”, („Tinerii scriitori” își încetase apariția la sfîrșitul lui decembrie 1957), la 15 iulie 1958, se oferea cu generozitate un vast cîmp de afirmare tuturor tinerilor dolați pentru literatură, găsindu la Mihai Dragomir înțelegere și deplină soliditudine.

Au fost promovati în coloanele modernei reviste, după stagiile mai scurte sau mai lungi, zeci de scriitori, de real talent.

Modelul lui Mihai Dragomir, care ținea „Posta redacției”, cu rubricile aferente „Dintre surse de etarje” și „Steaua fără nume”, avea să fie preluat într-o formă sau alta și de către celelalte publicații. Evident, rubricile cele mai căutate și mai citite erau acelea rezervate debutanților: era pentru prima dată în vremea aceea cînd unei întregi generații de scriitori tineri i se oferea nu numai posibilitatea unui incurajator dialog ci și un nesperat spațiu de publicare.

„Steaua fără nume” (titlu atât de sugestiv și promitator, împrumutat din opera mareului său confrate brăilean) era rezervată poezilor maturi, al căror talent și creație erau deja cunoscute și încercate. De aici, din generoasa pagină periodică, numele celui înconunat cu lauri garanțiere, trecea în corpul revistei, alături de mari poezi ai vremii, unii dintre ei clasici în viață, ca Tudor Arghezi, Adrian Maniu, Mihai Beniuc, urmiind să confirme sau să infirme încrederea maestrului, care îi deschisese larg porțile literaturii.

Și cei mai mulți au confirmat.

Dintre cei care băteau la porțile revistei, nu puțini erau studenți în capitală, și poetul încerca să-i depisteze unorei, cunoscîndu-le sficiunea, prin cadrele universitare care colaborau la revista. Așa se face că într-o bună zi, după ce trimisese la „Lucașfărul” câteva poezii prin poșta, am primit prima dată în vremea aceea o prîză să fui invitată la redacția de Mihai Dragomir, prin intermediul profesorului meu, același Aurel Martin, care semnă și cronica literară a revistei.

Simplu, parcă la fel de tăcut și sfios ca și cel pe care îl invitase în biroul său din cunoscută clădire din bulevardul Ana Ipătescu, poetul m-a adresat, cu o voce caldă, prietenoasă și apropiată, cuvinte incurajatoare, promițîndu-mi că mă va publica. Și s-a ținut de cuvînt! Îmi mai amintesc, sigur, că, spre a mă decrispa, mi-a oferit și o țigară, și cafea.

Am ieșit din biroul său purtînd pînă astăzi în memorie imaginea unui om nou și tînăr, pe care, cu riscul de a stîrni amonizate, l-așe asepea lîngă Iosif Vulcan, Alexandru Macedonski, Eugen Lovinescu, personalități care au ajutat să-și a zborul o bună parte din creatorii nemuritorului spirit românesc.

PSEUDO-CULTURA PE UNDE SCURTE

De la metoda rupturii la retorica echilibrului (VII)

părți doctrinare și prin adoptarea silită a unei alte doctrine, nu se explică astfel. Să fie o întimplare traducerea la „Europa liberă” în 18 mai 1985, a unui osuc așa-zis ecumenic, al lui J. C. Forcat, care susține direct păreri de acest fel: „concretizarea unei alianțe religioase ar avea consecințe înalte de toate politice”? Mitul bisericilor unite, care, vorba lui Victor Frunză (într-o vorbă fără teme), reprezenta legătura fundamentală cu Apusul”, să fie fără legătură cu acest ideal anti-românesc de ce în ce mai viu în mediile diversivonii? Sau ideea universalității vîrștelor, teoretizată de Virgil Tănase, să fie ea altă de inocență și să nu ascundă nimic? — Gusturile tineretului — zice el, în 25 nov. 1984 — sînt aceleși de la o țară în alta, de la o civilizație la alta, de la un regim politic la altul”; și fie aceste propoziții (care se împrăstie de îndată ce luăm în discuție noțiunea de „gușu” și aplicăm materiai un punct de vedere sociologic), pure opinii ale unui simpaticizant al grupului de la „Tinerama”? În trecut fie zis, teza generației tinere e resuscitată, așa cum, de altfel, se potrec reformulările ori de cîto ori diversivenea e pe punctul de a iniția campanii cu program calculat pe intervale lungi de timp. Apeluie la Emil Hurezeanu (cel care, după opinia lui Max Bănuș, din 7 aprilie 1985, ar „menține legătura cu tînăra generație”) să fie vorbe ale unui băiat care nu prea știe pe ce lume trăiește? A convoacă pe „stinerie care luă atitudine” (împotriva autorităților, se înțelege) să se lase de cultul umorului (care ar fi „devenit un efect al suferinței”), al ironiei și

PROBABIL/POSIBIL

Antologiile SF

Într-unul dintre articolele publicate în rubrica de față m-am referit la cîteva principii de care ar trebui să țină cont alcătuitorii unei însumări de texte, astfel încît lucrarea să devină realmente o antologie. Manuscrisul amintit atunci a devenit între timp carte: **O planetă numită anticipatie**, Antologie de literatură științifico-fantastică alcătuită de Alexandru Mironov și Dan Mericea (Editura Junimea, 1985). Este o carte polemică, în ciuda înfățișării ei inocent-radioase de obiect editorial care a beneficiat de o hirtie bună.

Ce susțin, în mod implicit, Alexandru Mironov (profesor de matematică, cunoscut comentator și popularizator de știință) și Dan Mericea (inginer, unul dintre liderii mișcării ce-nacl SF)? În esență, ei susțin următoarele: literatură anticipativă are un statut de autonomie deplină; ea nu are a da socoteală criticii literare obișnuite; competența în domeniul ei este cu totul specifică, un G. Călinescu nefiind în măsură să discute între o capodoperă și o colecție de plătutudin, din purul și simplu motiv că nu a citit destule texte SF (în românește, dar mai ales în limba engleză); anticipativă trăiește mai ales din ideile SF, nefiindu-i în mod special necesare calitățile literare; drept urmare, respectivul gen este cel mai docil cu puțină, fiind într-adevăr un paradis al veleităților îndrăznești. Această „filozofie”, explicit afirmată în diverse împrejurări publice (de natură de literatură SF), i-a ghidat pe cei doi antologiatori.

Este deci vorba despre aproape o „doctrină” literară, a cărei coerență este reală. Să vedem care sînt rezultatele ei.

O antologie este, după cum se știe, o însumare de texte reprezentative pentru un autor, o literatură, o perioadă, un gen, o specie, o temă. Cartea despre care discutăm ignoră cu seninătate acest amănunt, alăturîndu cîteva articole pe care intenționa să le scrie pentru revista noastră. O aștepta la intrare, cu brațele încercate de jucării. „Esti în bani”, i-am spus. A zîmbit, cu zîmbetul lui „pe sub mustață”, ridicînd spre mine o lopată găbenă, de jucărie, înfășurată într-o punga de plastic: „Bucurii, bătrîne, bucurii”, zîmbea ei.

Nu peste mult timp, am aflat, dînt-un ferpar de ziar, că a plecat dintre noi. Dureroasa stoopare a vestii ce-i vorbește despre moartea unui om de vîrstă ta. Nu neapărat prieten. Nu neapărat confrate. Dar un bărbat în plină tineretă, al căsui drum o boală fără leac îl curmă brusc, la începutul împlinirii.

Se numea Alexandru Cernatoni. A trăit 37 ani. Licențiat în istorie și în drept. O familie. Trei copii. Cîteva articole și studii, publicate în prestigioase reviste de cultură. Cîteva referințe din Căpriele lui Goya. Și amintirea prozei sale științifice, cu aerul însului descins atunci din pagina unei cărți de „mistere bucureștene” din vechiul trecut.

M-î închipuim că și este erou în vreo pagină de proză pe care, în clipa de răgaz, o urzeam. Cînd să discut propunerile pentru cîteva articole pe care intenționa să le scrie pentru revista noastră. O aștepta la intrare, cu brațele încercate de jucării. „Esti în bani”, i-am spus. A zîmbit, cu zîmbetul lui „pe sub mustață”, ridicînd spre mine o lopată găbenă, de jucărie, înfășurată într-o punga de plastic: „Bucurii, bătrîne, bucurii”, zîmbea ei.

Întîlneam uneori semnătura în România literară, Lucașfărul, Revista română de studii internaționale, Contemporanul, Tribuna României. Îi întîlneam adeseori în redacția Magazin istoric. Ultima dată l-am văzut tot aici. Aștepta pe o colegă să discute propunerile pentru cîteva articole pe care intenționa să le scrie pentru revista noastră. O aștepta la intrare, cu brațele încercate de jucării. „Esti în bani”, i-am spus. A zîmbit, cu zîmbetul lui „pe sub mustață”, ridicînd spre mine o lopată găbenă, de jucărie, înfășurată într-o punga de plastic: „Bucurii, bătrîne, bucurii”, zîmbea ei.

Nu peste mult timp, am aflat, dînt-un ferpar de ziar, că a plecat dintre noi. Dureroasa stoopare a vestii ce-i vorbește despre moartea unui om de vîrstă ta. Nu neapărat prieten. Nu neapărat confrate. Dar un bărbat în plină tineretă, al căsui drum o boală fără leac îl curmă brusc, la începutul împlinirii.

Se numea Alexandru Cernatoni. A trăit 37 ani. Licențiat în istorie și în drept. O familie. Trei copii. Cîteva articole și studii, publicate în prestigioase reviste de cultură. Cîteva referințe din Căpriele lui Goya. Și amintirea prozei sale științifice, cu aerul însului descins atunci din pagina unei cărți de „mistere bucureștene” din vechiul trecut.

M-î închipuim că și este erou în vreo pagină de proză pe care, în clipa de răgaz, o urzeam. Cînd să discut propunerile pentru cîteva articole pe care intenționa să le scrie pentru revista noastră. O aștepta la intrare, cu brațele încercate de jucării. „Esti în bani”, i-am spus. A zîmbit, cu zîmbetul lui „pe sub mustață”, ridicînd spre mine o lopată găbenă, de jucărie, înfășurată într-o punga de plastic: „Bucurii, bătrîne, bucurii”, zîmbea ei.

Scriu despre el cu pretenția generației noastre, pornită pe căile afirmării.

Îl bănuim pe Al. Cernatoni că scrie proză, bănuială neadeverită, căci, acum cîteva zile, cineva mi-a oferit un teanc de poezii ale tînărului istoric dispărut.

plendin, în general, pentru literatura SF. Este un aspect cel puțin ciudat, fiindcă o prefață de antologie are ca obiectiv principal justificarea unei selecții. O a treia greșală de principiu (desigur, mult mai puțin însemnată) este însușirea cu totul arbitrară a autorilor. Era cazul să se folosească criteriul cronologic (sau cel alfabetic).

Textele neosemfiante din antologie se nudes din „filozofia” pe care am descris-o în mod sumar mai sus. Ele se bazează, în mod invariabil, pe cite una dintre „găselnițele” răsuflute ale genului, fiind scrise într-un sărăcăcios stil jurnalistic; adesea autorii lor apela-ză la detașarea umoristică sau cad în umor involuntar. Un frapant neajuns al lor provine dînt-un mod caracteristic de „încercare” (desigur, mult mai puțin însemnată) este însușirea cu totul arbitrară a autorilor. Era cazul să se folosească criteriul cronologic (sau cel alfabetic).

Textele neosemfiante din antologie se nudes din „filozofia” pe care am descris-o în mod sumar mai sus. Ele se bazează, în mod invariabil, pe cite una dintre „găselnițele” răsuflute ale genului, fiind scrise într-un sărăcăcios stil jurnalistic; adesea autorii lor apela-ză la detașarea umoristică sau cad în umor involuntar. Un frapant neajuns al lor provine dînt-un mod caracteristic de „încercare” (desigur, mult mai puțin însemnată) este însușirea cu totul arbitrară a autorilor. Era cazul să se folosească criteriul cronologic (sau cel alfabetic).

Amintind că antologia despre care am discutat cuprinde 27 de autori, repet opinia prin care îmi încheiam articolul amintit: antologiile SF nu se pot dispensa de aportul unor critici literari de meserie.

Voicu Bugariu

„Din mine s-a desprins un chip...”

Răzbat în poezia sa cîteva motive care-l viznă transfigurare probabil și din formația sa istorică. Aceasta idilă cu geți și scîți vasați, la fărîm mării, de o fată care „se joacă cu ghemul de aur al lunii / și așteaptă să-î vină iubitul / de două mil de ani plecat în Elлада, / Visează mărgele colorate, se joacă și țide / Aproape de ea, un get bărbos / își ascute sabia de pietrele lunii / și nici nu o vede / alt anotimp / Lîngă ei, în alt veac / scîții dorm în ierburii amare / sprînjii de grumajii calicor, / între stele și focuri”.

Sau fantasmagoricii „oștenii lui Amarnohor”: „S-au rătăcit pe fărîmuri spire / uscăți de soare și de dor / Pleacăsar să caute comori /... / În sîruri lungi plutește pe dune, / De un mileniu scotocește pustia /... / Cîntînd în umbra lor, înalții, / Îi se năzare că își ară glia / dar peste mări, în miazănoapte, / femeile și grînele prea coapte, / rîzînd le culcă alții”.

Sau aceste aproape sentențioase versuri dînt-o mai lungă poemă despre un război cîzînd, jclt de mamă: „Nu înțelegeam umbra la război /... / fierul e fier și muste din pămînt / că lucră-acesta este bun și sfînt / și cel ce mușcă-n om cu fierul / se războiește și cu cerul”.

În fine, atunci cînd vorbea despre sine, Al. Cernatoni, se imagina „un os de domn / care a stăpînit un timp / împărății de gînduri”.

Am transcris aceste cîteva versuri cu sentimentul colegial al regretului că Al. Cernatoni și-a încheiat viața prea grabnic, pe marginea unei opere istorice și literare abia începute.

Sună, ca o premonție, versurile sale: „Azi mi-a leșit un riu în cale / — era frumos și fără nume — / și cum priveam în ape / din mine s-a desprins un chip / mai trist ca o iocană fără nimb / și s-a tot dus la vale”.

Ioan Lăcustă

CUMPANA AȘCHII

I. Păpirusul nr. 23404 (text apocrif). Pămîntul stă de vorbă cu umbra lui. Tu, umbra mea, aș vrea să stau de vorbă cu tine dar tu nu există. Fiecare victorie, de la firul de piatră pînă la frunza pădurii și pînă la grîz, își are umbra ei. Toate lucrurile pe care eu le văd prin univers în spina mea am parte de zi, de umbră și de noapte. Numai eu am parte numai de zi și de noapte. Umbră n-am. Sînt mai sărac decît orice dintre lucrurile pe care le port.

II. Păpirusul nr. 23405 (text apocrif) Suferința grădinarului. Era perfectă grădina mea. Deși mîngîm tot, am avut grîză să nu-mi scape dinții dintre însușirile capitale ale nerăgîrîrii. Știam că numai acul petic al grădînilor, destinaț furtului prin originalitate lui încă neobișnuită, putea să înșele simțul mimetic al unei Semiramide. Era perfectă grădina mea. Aveam pînă și fluturi care bucau din arși, crocodilii luminau cu dinții lor, în anume clipe stîrse ale zilei, acea parte a florilor pîndită de gravitate întunecată a mușchiului. Total era acolo: și

grădina dar și principii ei. Și a-ncetut să scrie și uitasesse tunceti și fulgerul asfărit. Floarea de fulger nu era-n grădină, nici tunetul care o torturează să-î auzim lumina.

III. Poate că a și fulgerat spune orbul ascultînd tunetul, poate că o și sîtune spus surdul în timp ce privește fulgerul.

IV. Cîte artificios s-a pălăuit Bacovia cu douăzeci de ani în urmă. Sensibilitatea mea străină artificialului l-a fost învinșat, în parte. Așa se explică de ce acum nu-î mai „văd” artificial. Dintre poezii românele mi se pare cel mai artificial; cînd artificul triumfă, se transformă în contrariul său.

V. Cînd mîncînc o triptură, omul admite lîngă ea și garnitura, (flara — nu !)

VI. În seara zilei de 17 iunie, a plouat, a tunat, a fulgerat și a trîznîi.

VII. Ziua ca o pagină albă țestă de sub teacurile nopții.

George Alboiu

intervenția lui Adrian Riza, evocată (în 31 mai 1985) de Virgil Ierunca și pusă (oare de ce?) în în seama lui M. Ungheanu? Adevărul este că mecanismele diversivoniste firul de nisip care îngheață mașinaria împiedicînd-o să funcționeze, rămîne tot „Lucașfărul” și anti-luceferismul declarat al diversivonii (asupra căruia ar trebui un studiu de amănunt) a sporit acum considerabil și nu doar prin negățile feluritelor „Reviste ale revistelor”.

Nu întîmplătoare sînt și alte elemente. Noțiunea de „alternativă”, mai întii. Diversivenea invocă o asemenea vorbă la tot pasul, de la „alternativa politică”, și pînă la „alternativa religioasă” (care, zice Victor Frunză, în 18 mai 1985, ar fi biserică unită, cea care ar avea „o misiune politică virtuală”) de la alternativa culturii (înțeleasă în chip de organizații solidare, întemeiate pe criteriul apolitic al profesionalității) și pînă la alternativa care să contrazică propaganda oficială și contra-propagandă care ar fi a diversivonii, nu numai de la „Europa liberă”. Să apară întîmplător (prin 1985) ideea „conceptului liberal al ordinului comunitar” ale lui M. Shapiro, începînd din 19 mai masonic? Să fie o întîmplare prezența mai recentă între diversivonii a lui George Bănuș (cronica teatrală, ale cărui cronici, zice el, „vor fi de multe ori alcătuite sub forma unor scrieri”), a Anei Maria Nartî (cronica de film, cunoscut și din România, unde scria, în „Teatrul” și în „Cinema”, alfel de texte, de cu totul altă culoare), a unei sarcacare Elena Nestor, autorea de schițe mizerabiliste (jurnală acum să comenteze cărți de artă, cea ce nu s-ar zice că o incită...), a Antonei Constantinescu (semioticiană, descălecată în paradisiul sensurilor absente), a Rodicăi Iulian, mică autorea de poezii și de proze exaltate numai de către diversivonisti, a altoza de asameni? Această concentrare de indivizi (care ilustrează mai multe domenii și doar sentimentalul unui „front de alternativă” nu doar culturală) spune tot ce se poate spune asupra tezei care a cuprins acum mîștile înflămate ale grupului „Europel libere”: șocul.

Artur Silvestri

Simpozionul și festivalul

„POEZIA ȘI PACEA“

Capitala și județul Constanța au găzduit în perioada 12-15 iunie a.c. o importantă manifestare internațională: Simpozionul și festivalurile „Poezia și Pacea“, organizate de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România.

Au participat poezii din 9 țări: R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, Danemarca, Elveția, Grecia, R.S.F. Iugoslavia, R.P. Ungară, Uniunea Sovietică și R.S. România.

Oaspeții s-au întâlnit la sediul Uniunii Scriitorilor cu Alexandru Balaci, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, și Ion Hobana, secretar.

Desfășurat în Sala Mică a Palatului R.S. România, în ziua de 12 iunie a.c., Festivalul „Poezia și Pacea“ a fost deschis prin cuvântul acad. prof. Alexandru Balaci, care a situat manifestarea în contextul larg al preocupărilor poporului român, ale președintelui țării, tovarășului Nicolae Ceaușescu, față de marea problemă a păcii și securității internaționale, subliniind rolul literaturii, al creației poetice în mai buna cunoaștere și înțelegere dintre popoare.

Au citit, apoi, din creația proprie, oaspeții de peste hotare: Marin Koler și Simeon Manolov din R.P. Bulgaria, Daniel Hevier și Josef Hanzlik din R.S. Cehoslovacă, Mette Kappel din Danemarca, Frank Geerg din Elveția, Kostas Assimakopoulos, Evangelia Matheu și Nikos Stassinopoulos din Grecia, Liljana Dirjan, Sonja Manoloff și Jozsef Vaderna din R.P. Ungară, Anaf Parsamian și Igor Liapin din Uniunea Sovietică, precum și poezii române Mihai Beniuc, Franz Johannes Bulhard, Ileana Mălăncioiu, Anghel Dumbrăveanu, Toma George Măiorescu, Nicolae Dan Frunteletă, Ion Horea, Violeta Zamfirescu. Poetul Letayz Lajlov a transmis, pentru a fi citită pe scena Festivalului, poezia „Printre tineri“.

La reușita manifestării și-au dat concursul soliști vocali și instrumentali: Raluca Fătu, Virgil Francu, Elena Grigorescu, Ion Iovan Roncea, Monica Teodorescu, Eduard Tumulganian și actorii Simona Bondoc, Ilincă Tomoroveanu, Mircea Albușescu și Titus Gurgulescu.

Vineri, 14 iunie a.c., la Casa Scriitorilor din Neptun a avut loc Simpozionul pe tema „Poezia și Pacea“.

În introducere, Ion Hobana a subliniat importanța culturii în dialogul internațional, slujind cauza păcii, a progresului și civilizației și i-a invitat pe cei prezenti să-și prezinte punctele de vedere în legătură cu căile și mijloacele de largire și aprofundare a acestui dialog constructiv. Au luat cuvântul, în ordine, Nikos Stassinopoulos, Ion Horea, Simeon Manolov, Anghel Dumbrăveanu, Frank Geerg, Kostas Assimakopoulos, Mette Kappel, Ileana Ursu, Toma George Măiorescu, Liljana Dirjan, Anaf Parsamian, Daniel Hevier, Igor Liapin, Anna Pardi, Adrian Popescu și Marin Koler.

În după-amiaza aceleiași zile, s-a desfășurat, pe scena Teatrului „Fantasio“ din Constanța, al doilea Festival de poezie. Profesorul Gheorghe Căpățînă, vicepreședinte al Comitetului pentru cultura și educație socialistă al județului Constanța, i-a salutat pe oaspeții. Cuvântul de deschidere al festivalului a fost rostit de Ion Hobana.

Alături de oaspeții străini, au citit din creația proprie: Balogh Jozsef, Anghel Dumbrăveanu, Octavian Georgescu, Sanda Chineia, Ion Horea, Traian Iancu, Toma George Măiorescu, Ileana Mălăncioiu, Adrian Popescu, Arthur Porumbou, Carmen Tudora și Liliana Ursu.

A urmat un spectacol de balet contemporan, susținut de formații ale Teatrului „Fantasio“, în regia lui Oleg Danovskii.

La reușita manifestării au contribuit actorii Lenșu Gurgulescu, Ana Mirena, Ileana Ploscaru și Titus Gurgulescu de la Teatrul dramatic din Constanța.

În timpul prezentei în țara noastră, poezii oaspeții s-au întâlnit cu numeroși scriitori români, au vizitat ecluza de la Agigea a Canalului Dunăre-Marea Neagră, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie din Constanța, alte obiective culturale și turistice din București și din județul Constanța.

CENTENAR VICTOR HUGO

REPERE

Literatura și problemele păcii (sau ale războiului)

marele roman al lui Tolstol, consacrat primului conflict de aneun de dimenșuni mondiale ale războiului, constituie de fapt o încercare de meditație asupra naturii însăși a confruntărilor armate dintre națiuni. Titlul său este general, Război și pace, fără precizii care să-l limiteze valabilitatea în timp și spațiu. Frapant este mai ales una din concluziile prozatorului. „Războiul“ și „pacea“ nu sînt pentru el manifestări ale voinței indivizilor și colectivităților, după cum nici rezultatele nu depind prea mult de capacitatea de sacrificiu a combatanților sau de valoarea conducătorilor. Războiul, doarme în caleașii stîmpei bătaiei de la Borodino, știind că se va întîmpla numai ceea ce „trebuie“, în ciuda agitației teribile a actorilor acestei drame colective.

În general, în decursul istoriei, războaiele au părut fenomene inevitabile, izvorînd din cîlcirea unor interese naturale ale națiunilor. Dreptul păcii și al războiului era considerat un atribut înalienabil al statelor suverane. Atunci cînd rațiunile superioare a cer, atunci cînd interese fundamentale sînt lezate de o altă parte, statele par îndepărtate să recurgă la arme. Agresorul poate fi în cele din urmă pededit, în numele dreptului moral mai tare, dar nu este mai puțin adevărat că manifestarea sa de energie reprezintă afirmarea unui interes care poate fi justificat într-un fel sau altul. Astfel, declanșarea unui conflict armat apare guvernată de alte legi decît cele ale opțiunii conștiente. Războiul izbucnește atunci cînd nu poate altfel, iar istoria devine într-o asemenea viziune tocmai terenul de manifestare a conflictelor naturale între națiuni și popoare. Nici un factor de opinie, și nici clarvizințele liderilor de grupuri de influență nu au un rol prea mare, într-un domeniu al energilor necoștite. A lupta pentru pace, prin crearea unui climat emoțional sau prin elaborarea unor puncte de vedere înțeleșite, devine superfluă. Factorii de putere definesc poziția națiunilor în istorie, iar o „mare“ putere este aceea care nu are nevoie să fie asistată din punct de vedere economic, politic și militar, neputînd să fie învinsă de nici o altă putere similară, ci numai de către o coaliție de națiuni, cum spunea un gânditor clasic. În consecință, majoritatea scriitorilor de război și pace, personajele pe o scenă haotică, fiind mai degrabă obiecte ale istoriei, decît subiecte ale ei. Armele nucleare au schimbat ceva din acest mod de a considera a lucrurilor. Bătălia eroică tradițională, capabilă să probeze virtuțile prin confruntarea cu moartea, a fost suplinită în zilele noastre cu trăsăturile de altă natură. Eroul zilei este eroul de știință, tinzînd să realizeze prin efort ai minții anumite taine ale naturii, care să permită declanșarea unor energii distrugătoare pentru adversar. Activitatea aceasta se confundă adesea cu pasiunea pentru cunoaștere și nu are nimic macabru în sine. „Bomba“ este din păcate o consecință, adesea îndepărtată, a proceselor înțeleșite caracteristice științei noastre, și stă chiar ca majoritatea fizicienilor atrași în proiectul de producere a armei atomice au fost fascinați de posibilitatea de a rezolva anumite probleme ale cunoașterii științifice prin aplicarea științei pozitive ca lumea liberă se afla într-o confruntare pe viață și pe moarte cu fascismul, încît producerea terribilei arme înaintea lui Hitler devenise o condiție a supraviețuirii. Iată, însă, că efectul asupra istoriei contemporane a fost mai puțin cît așteptat. Voința de supraviețuire a antrenat omenirea pe o cale dominată de spectrul autodistrugerii. Romanele lui Stephen King descriu o lume calcinată, în care ultimii supraviețuitori caută o scapare. Violența sa proiectivă are consistența unui permanent coșmar. Stîm, stîm într-adevăr că așa va fi, dacă...

Ce trebuie oare schimbat? În primul rînd, noțiunea de rațiune de stat. Un strălucit eseu al lui Eric W. Hahn, publicat în The New York Review of Books, demonștră de curînd că victoria într-un război nuclear nu mai poate fi contemplată de nici unul din cei doi adversari. Dacă s-ar baza deocîndă pe voința egoistă de supraviețuire, pentru că nu are nimic macabru în sine, „Bomba“ este din păcate o consecință, adesea îndepărtată, a proceselor înțeleșite caracteristice științei noastre, și stă chiar ca majoritatea fizicienilor atrași în proiectul de producere a armei atomice au fost fascinați de posibilitatea de a rezolva anumite probleme ale cunoașterii științifice prin aplicarea științei pozitive ca lumea liberă se afla într-o confruntare pe viață și pe moarte cu fascismul, încît producerea terribilei arme înaintea lui Hitler devenise o condiție a supraviețuirii. Iată, însă, că efectul asupra istoriei contemporane a fost mai puțin cît așteptat. Voința de supraviețuire a antrenat omenirea pe o cale dominată de spectrul autodistrugerii. Romanele lui Stephen King descriu o lume calcinată, în care ultimii supraviețuitori caută o scapare. Violența sa proiectivă are consistența unui permanent coșmar. Stîm, stîm într-adevăr că așa va fi, dacă...

Constandina Brezu

Între numeroasele studii și lucrări biografice, numai în sensul larg al termenului, scrise în împlinirea anului Hugo, trei cărți au avut ca punct de plecare personajul și personalitatea. Păstrîndu-se, doar în aparență, în limitele biografiei acestor tonuri sînt în realitate, cărți de erudiție și de evocare, de prospectare și de analiză. Supuse de altfel unei vii dezbateri televizate, în cursul lunii ianuarie, în prezența autorilor, intervențiile au lăsat să se desprindă dimensiunile colosale, proprii personalității hugo-liene. Hubert Junz s-a prezentat cu Victor Hugo (Flammarion 2 vol., 1984); Alain Decaux tot un Victor Hugo (Ed. Perrin, dec. 1984), un volum de 1036 de pagini, care urmărește destiniul omului de literă, pe fondul frîmțat al evenimentelor vremii. Simpla enunțare a secțiunilor omului, ni se pare edificatoare pentru cuprinderea și adîncirea explorării lui Alain Decaux: Je veux être Chateaubriand ou riche, car le mot c'est le verbe, Olympe, Juliette..., Ego Hugo, Il y a des hommes océans, C'est ici le combat du jour et de la nuit.

Cea de a treia carte, datorată publicistului-exist Jean-François Kahn, Extraordinaire métamorphose — ou 5 ans de la vie de VICTOR HUGO — 1841-1851 (Ed. du Seuil dec. 1984, 700 p.) a fost, poate, surprinzătoare pentru opinia publică, ea reușind să acapareze discuția (publicizată de care vorbim) asupra conceptului însuși, de metamorfoză în Victor Hugo. Una dintre participantele la dezbateri, afirmînd că: „scriitorul a fost el însuși toată viața“, că

VICTOR HUGO

XXXVII
De cînd mă știu iubii cele inaripate.
Copii, mergeam de-a subî frunzare bogate
Și puți de păsări din cuburi îi luam.
Din trestie-apoi colivii îi făceam
Așa creșeau pe mușchii moale și puide.
Prin ferestre deschise i-aș fi putut deride.
Ci ei nu abzurau; iar dacă-n pădure
fugeau
La glasu-mi cunoscut ușor se-norceau.
O porumbă cu mine mult ne-am mai iubit.
În arta-mblinzirii de inimi sunt iscusit.

Nopti de iunie
Cînd ziua de vară curea inflorită
Cîmpia-și revarsă mireasma ei tare;
De murmură duși te lași în ispită
Și abia dormi, ești într-o albă visare.

Stelele-s mai pure și umbra mai bună
Părelnic i-amurug pe domul etern;

Zorii dulci și palizi nu se mai adun.
La poalele cerului în noapte s-aștern.

X
Ca-n eleștele toropite-n păduri
Adesea-n suflete vezi două lăuntruri,
Cerule, colorind incremenite ape
Cu razele toate, cu norii săi aproape,
Si mi-nfricoșat, morn, sumbru, adormit
Unde reptile negre mișcă nedestulșit.
(Din volumul RAZE ȘI UMBRE)

Semănătorul
Este o clipă de-nserare.
Admir de subț un portal,
Cum se luminează în soare
Ceasul de muncă vesperal.

Pe țărini în noapte scaldate
Contemplan zdrănețele-1 ușoare

Unul bătrîn cu miîl bogate
Semăndu-i roduri viitoare.

Nală și negru lui statură,
Se-nlînde peste braze-adînci
Simți ce mult crede în nalură
Și-n zilele ce trec în muncă.

Cîmpia sa e nesfirșită,
Se-nțoarce, seamănă departe
Mina-și deschide, trudită
Martor, eu meditez de-o parte,

Cînd vâluri mari desfășurînd,
Freamătă umbra-i de rumeoare,
Spre stele par înălțînd
Augustu-i gest ce seamănă n-are.

În românește de
Pan Izverna

REVISTA STRĂINĂ

minora a istoriei care merita chiar și așa, ceva mai mult. Din fericire, există alții care, au făcut mai multă dreptate, și lui, și istoriei adevărate a lucrurilor.

● ULTIMUL REGE al Franței, se intitulăză cronica lui R.O. Paxton la cartea lui Herbert R. Lottman, Petain: Erou sau trădător. Povestea nespusă, apărută la editura Morrow. Reînd, principalele documente istorice, monografia evidențiază încă o dată mediocritatea absolută a unei figuri reprezentative pentru decăderea moravurilor politice ale Franței. Interbelice. Robert O. Paxton scrie: „La sfîrșit, Petain a reflectat timpul său mai degrabă decît i-a influențat. Imaginea sa, cea ce poporul a așteptat de la Mareșal, a fost factorul care a dat necesităților sale tragicele proporții pe care le cunoaștem“. Un element discutat pe larg în cartea este „senilitatea“ de care s-a făcut mult caz în unele studii. Lottman atrage atenția că Petain a fost tot timpul în deplinătatea facultăților sale, manevrînd cu abilitate și adeseori chiar cu euzime. Cea ce-l caracteriza era mai degrabă profunda neînțelegere a aspirațiilor poporului francez și imensa lui aroganță.

● „OMUL NETIVINS“ se intitulăză un splendid eseu al romancierii Mary McCarthy, dedicat personalității filosofului italian Nicola Chiaromonte. Pornind de la cartea, „Paradoxul istoriei“, scriitoarea se opreste asupra trăsăturilor specifice ale

demersului intelectual pe care l-a articulat Chiaromonte. De fapt, avem oare ce face cu posibilitatea de a se impune cu editia americană a traducerii englezești (septembrie 1985). Publicarea în Marea Britanie, la începutul anilor '70, a cărții lui Chiaromonte, apărută la editura Harvill, a avut, ceea ce provoacă o reacție polemică din partea cunoșcutorii autoare americane. Pragmatismul englezesc refuza să accepte gândirea relativistă și punerea în discuție a tuturor conceptelor filosofiei tradiționale. Mary McCarthy afirmă că numai două noțiuni rămîn nealterate în întrecerea tentativă a lui Chiaromonte: justitia socială și libertatea. Ele au luminat o activitate filosofică îndelungată, străgînd în continuare atenția asupra unei cărți de sfîrșit de „carieră“ (Chiaromonte a murit în 1972), prelungind în postumitate imaginea unui gânditor important.

● PUBLICAREA corresponsentel complete între Churchill și Roosevelt este considerată fi un adevărat eveniment editorial. Editate de Warren F. Kimball, în trei volume, centrate pe ideea de alianță, scrisorile constituie în același timp bazine de adevărată literatură, care urmăreșc grafioul sentimentelor personale ale celor doi oameni de stat, precum și reacțiile lor față de ceilalți membri ai alianței antitotalitare. Evenimentele cruciale ale războiului, precum și procesele privind lumea viitoare, apar adeseori într-o lumină nouă, iar istoricii găseșc mult material inedat. Interesante sînt considerările pe care le expune Marjri Chibbert într-o cronică intitulată: „Cei doi mari“. Publicistul se referă la faptul că „alianța ca o stîncă“, cum o considera Churchill, o adevărată uniune între cele două puteri atlantice, a început să erodeze încă din ultimul an al războiului.

Primul cal a intrat în pămint
Al doilea a fîrî trunchiul în cer
Copiii trîstieșii ținea friele
Rotîndu-și bicul de fulger
-Frunzele sînt pestisori de aur
Care inoată prin aer- zise fiul meu
Și-un vînt rece îi îngăbeni vorba

Primul cal a țîșnit-o spre noi
Al doilea ne-a fîrît înspre trunchiuri
Copiul trîstieșii a strînit friele
-Uite ce tare seamănă acestor trunchiuri-
Am zis și-am intîns inima la țaiere.

În românește de
Dumitru M. Ion

Balkanice

MIHAIL RENGIU

Tăiere

Primul cal a țîrî trunchiul
Al doilea cal a nechezat speriat
Copiul trîstieșii ținea friele
-Arborii sînt pești morți- zise fiul meu
Și gara securii îi scurtă vorba

SPORT

Noapte uimită

Scriu în noaptea de sinziene, la Brăila. Această cea mai scurtă noapte a anului o petrec mereu proaspăt și treaz. Aud cum se desguță timpul din legăturile lui miraculoase și cum stelele fac vrăji. Din singura fîră de intineric compact, care s-a fixat peste fața lui, un duh prietenos clatină deasupra lumii ocale de aur. Bat palma cu norocul și liniștea. Elocința acestei nopti: o ploaie lungă peste pogoane de gru, vîșni, maci, iluzii, pine, viață, fîntini, depărtări, iubire. Lin bate-o toacă de argint în osul timpel și se deschid în mine imagini ca fluturii halucinant pe borangicuri. În spaniolă, imagine înseamnă iconă. Tot ce-a fost rău într-o jumătate de an se încorporează în ploaia mult prea rece, ca un denunț al toamnei înaintat tribunalului Ierburilor coapte, dar care nu poate fi reținut. Ce iocane-ți umbli înapola pleoapeelor? ce minune? ce vrăjmași? ce alinare? ce păsture? ce ziceri? Ca orice om, mă simt construit din renunțări și aspirații, sînt o formulă magică și un erou suspect, fac parte din consiliul secret al verii sau al misterelor verii care acceptă provocările pelinului, melancolia Bărgăanului și înălțarea în tainelc divinității a Virfului cu Dor. În această noapte înțeleg că atunci cînd scrii, trebuie să ai cîinele lîngă picior, uliul, sus în cer, rotîndu-se pe deasupra gorgoneilor, lupii ieșiți pe drumuri, în suflet o boare dinspre munții Bucovinei, picături de rășină în

lemnul casei și în inimă o dragoste după care gonesti necontenit, ca să n-o atingi toată viața.

Senin, și peste Dunăre, peste amîndouă mările ei, depărtarea. Acolo, mereu mai departe, pe unde se poate ajunge? Înfrîngerea distanțelor și constanța visului. Într-acolo, mereu mai departe, duce o cărare inspirată. Unde va fi începînd? Ploaie cade pe viforul apelor din Dunăre. Jur împrejur, o purhă veche: stepa Brăilei. Trandafiri odoriferi și măceși, un prînt călare, odăi cu fir, peste comorile deschise ondelează două rînduri de iarbă și două rînduri de clopote, pe limba de nisip de la talpa casei țîpă pescărușii, iar un golan de rățoi trece Dunărea, care-i sanctuarul tuturor fîntinilor din Europa, spre o noapte a logodnei. Sinzienele. Noapte uimită.

Fănuș Neagu

P.S. Scriam și, înălțată de lampă, umbra mea răsări ca un plop în pagină: Steaua a cîștigat titlul de campioană, s-o semănăm cu miresele Drăgaiculi. Jiul, F.C. Baia-Mare și Politehnica Iași, s-au rostogolit din pridvoarele verii în cositorul nedescăntat al diviziei B: să le urăm întoarcere grabnică din eşalonul unde se soarbe timp mediocru

F. N.

Luceafărul

Revista editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef:
Nicolae Dan Frunteletă,
Mihai Ungheanu (redactor șef
adjunct), Gheorghe Suciu
(secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Școlii nr. 1, tel. 17 37 89
ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 80 74 98
Tiparul executat la:
COMBINATUL POLIGRAFIC
CASA ȘTIINȚEI